

НАЦІОНАЛЬНІ ПАРКИ – НАЦІОНАЛЬНА СПАДЩИНА

БЮРО МІЖНАРОДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ США

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ США
ЧЕРВЕНЬ 2008 РОКУ / ТОМ 13 / ЧИСЛО 7

<http://www.america.gov/publications/ejournals.html>

Міжнародні інформаційні програми:

Координатор	Джеремі Ф. Кергін
Виконавчий редактор	Джонатан Марголіс

Художній редактор	Джордж Клак
Головний редактор	Річард Гакебі
Відповідальний редактор	Чарлін Портер
Виконавчий редактор	Сюзан Донер
Помічник виконавчого редактора	Хло Елліс
Інтернет-менеджер	Джанін Перрі

Редактор випуску	Кетлін Хаг
Редактор фотографій	Енн Монро Джакобе
Обкладинка	Мін Яо
Бібліограф	Мартін Маннінг
Український переклад	Ігор Пошивайло
Редактор українського перекладу	Світлана Нілова

Перша сторінка обкладинки:

Річка Колорадо ріє Великий Каньйон Арізони протягом останніх 5–6 мільйонів років. Довжина каньйону сягає майже 450 кілометрів, площа Національного парку довкола каньйону – близько 5000 квадратних кілометрів, а відстань від краю гір до плеса річки становить понад 1800 метрів.
Фото NPS/Майк Квінн

Бюро міжнародних інформаційних програм Державного департаменту США видає щомісячний електронний журнал під назвою "eJournal USA". На його шпальтах аналізуються чільні проблеми, які постають перед Сполученими Штатами і міжнародною спільнотою, а також розглядаються різні питання американського суспільства, його цінностей, ідей та інституцій.

Чергове число журналу виходить у світ щомісяця – спочатку англійською мовою, а потім французькою, португальською, російською та іспанською мовами. Окремі випуски публікуються арабською, китайською та іншими мовами. Журнал має порядковий номер з початку видання і черговий номер за поточний рік.

Думки, висловлені на сторінках журналу, не обов'язково відображають погляди або політичний курс уряду США. Державний департамент США не відповідає за зміст веб-сайтів, на які є посилання у журналах, або за їхню чинність в Інтернеті; цю відповідальність покладено на їхніх творців. Журнальні статті, фотографії й ілюстрації можна відтворювати і перекладати за межами Сполучених Штатів, якщо вони не супроводжуються відповідною засторогою про обмеження, накладені авторським правом. У такому разі для їх використання необхідно взяти дозвіл у власників авторських прав, зазначених у журналі.

Поточні або попередні числа "eJournal USA", а також анонси майбутніх випусків можна знайти в кількох електронних форматах в Інтернеті на сторінці Бюро міжнародних інформаційних програм за адресою:

<http://www.america.gov/publications/ejournals.html>

Коментарі й зауваження направляйте в посольство США у вашій країні або до офісу редакції видання:

Editor, eJournal USA
IP/PUBJ
U.S. Department of State
301 4th St. S.W.
Washington, DC 20547
United States of America

E-mail: eJournalUSA@state.gov

Про це видання

© AP Images/Adventure Cycling Association, Денніс Коелло

За допомогою системи національних парків громадяни Сполучених Штатів відчувають себе власниками й охоронцями гір, пущей, лісів, боліт, тундри і тропічних рифів.

Можна сказати, що всі американці є розпорядниками, хранителями тих історичних місць, де «батьки-засновники» США передбачали формування нової держави і де давні народи споруджували свої міста. Американці – захисники найвищих живих об'єктів на Землі й сотень рідкісних видів флори і фауни субтропічної дикої місцевості.

Велосипедист їде дорогою Національного парку «Долина Куяхога» в штаті Огайо. Назва цього заповідника походить від індіанського слова, що означає звивисту річку, яка тече незвичайною, порізаною льодовиками місцевістю, усяною долинами і високими вузькими пагорбами.

Служба національних парків США (NPS – National Park Service) здійснює нагляд за розлогою системою парків, океанського узбережжя, проторованих

шляхів, пам'яток історії та культури, що разом охоплюють 3,6 відсотка земель загальнонаціонального значення. Ця заповідна територія з різноманітними формами життя на ній розташована осібно, ретельно оберігається і позбавлена асфальту, хаотичного руху і неону – невід'ємних атрибутів сучасного світу. Національні парки, площа яких сягає понад 34 мільйони гектарів, мають залишатися недоторканими для потреб майбутніх поколінь, відповідно до закону, яким у 1916 році було засновано Службу парків.

Водночас ворота парків відкриті для всіх. Понад 277 мільйонів американців і закордонних туристів побували торік в одному з 400 національних парків США. Американські сім'ї відвідують парки, щоб побачити на власні очі дива свого краю, більше довідатися про сили природи і людей, які формували заповідні території упродовж століть. Отриманий досвід стає частиною їхньої сімейної історії, спільною пам'яттю про день, коли вони разом глибше пізнали свою країну та шляхи її поступу.

Багато американців відвідують парки і тому, що, як писав колишній Президент США Франклін Делано Рузвельт, «немає нічого настільки американського, як наші національні парки. Цій землі притаманні мальовничі краєвиди і дика природа. Фундаментальна ідея заснування парків – це основа місцевої самобутності. Одним словом, це підтверджує, що країна належить народові».

Цей випуск "eJournal USA" представляє фотографії деяких прекрасних національних парків і торкається історії формування і розширення цієї розлогої системи, а також її ролі й значення в історії американського суспільства. Директор Служби національних парків Мері Бомар і кінорежисери Кен Бернс і Дейтон Дункан висвітлюють духовну й етичну роль парків у національній самосвідомості американців і їхнє значення для всього світу. Інші статті розповідають про те, як співробітники Служби парків у США й інших країнах користуються ідеями, навичками і технологіями для поліпшення справи збереження і обслуговування заповідних територій, життя і культура яких є безцінним скарбом кожної національної спадщини.

— Редактору

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ США / ЧЕРВЕНЬ 2008 РОКУ

ТОМ 13 / ЧИСЛО 7

<http://www.america.gov/publications/ejournals.html>

Національні парки – національна спадщина

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДУХ

7 Духовне і культурне значення національних парків

ЕДВІН БЕРНБАУМ, ДИРЕКТОР ПРОГРАМИ «СВЯЩЕННІ ГОРИ» ІНСТИТУТУ ГІР

Американські національні парки – це більше, ніж визначні місця і природні дива, адже вони уособлюють частину американської душі.

11 Історія самої Америки

ІНТЕРВ'Ю З КЕНОМ БЕРНСОМ І ДЕЙТОНОМ ДУНКАНОМ

Два кінорежисери-документалісти завершують роботу над телесеріалом про національні парки США, в якому розповідають історії про землю, людей і демократію.

15 Коштовності корони

Фотогалерея національних парків США.

25 Краєвиди і наукові дослідження у національних парках США

РІЧАРД ВЕСТ СЕЛЛАРС, АВТОР ПРАЦІ «ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДИ В НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКАХ: ІСТОРИЧНІ ВІХИ»

Служба національних парків США докладає чимало зусиль для захисту мальовничого краєвиду своїх заповідних територій, зберігаючи при цьому найменші форми життя, які заселяють парки та співіснують з їхніми відвідувачами.

30 Парки можуть змінити державу

АЛЬВАРО УГАЛЬДЕ, КОЛИШНИЙ ДИРЕКТОР СИСТЕМИ ПАРКІВ КОСТА-РИКИ

Створення системи національних парків і зусилля, спрямовані на захист багатоманітної коства-риканської флори і фауни, змінили ставлення Коста-Рики до своїх природних ресурсів.

33 Створення нетлінного (з веб-журналу "Oh, Ranger!")

КРІС БАРТЕР, ЧЛЕН КОМАНДИ ШЛЯХОВИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ «АКАДІЯ» У ШТАТІ МЕН.

34 Парки США. Хронологія подій

РЕЗЮМЕ ЗНАМЕННИХ ПОДІЙ, ЩО ВПЛИНУЛИ НА СИСТЕМУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ ЗА ОСТАННІ 130 РОКІВ.

ТІ, ХТО ДБАЄ ПРО МАЙБУТНЄ

Особливі місця,

37 що об'єднують американців

ІНТЕРВ'Ю З МЕРІ БОМАР

Директор Служби національних парків США розповідає, як саме парки символізують ранні етапи американської історії.

Коли парк – зовсім не парк

40 Служба національних парків США опікується понад 400 заповідними місцями, які різняться між собою за розміром, спеціалізацією та історією.

Паркові доглядачі

42 та швейцарські провідники

Національні парки Америки запозичили швейцарську практику, щоб зробити парки цікавішими для відвідувачів.

ПОШАНА ДО КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

- 43 Поклик скель**
(з веб-журналу "Oh, Ranger!")
БОБ СПЕЛГОФ, ДОГЛЯДАЧ-ЕКСКУРСОВОД
НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ «ДОЛИНА СМЕРТЬ»
У КАЛІФОРНІЇ
- 44 Зміни клімату**
ДЖЕФ РЕННІК, ВИКЛАДАЧ ШКОЛИ CONSERVE
У ШТАТІ ВІСКОНСИН
Національні парки зініціювали заходи, спрямовані
на зменшення викидів газів, що спричиняють
парниковий ефект, і на дієве вирішення проблеми
кліматичних змін.
- 46 Боротьба з рослинами-загарбниками**
Служба національних парків намагається
контролювати поширення агресивних різновидів
рослин і збереження корінної флори.
- 47 Найчарівніший офіс у світі**
(з веб-журналу "Oh, Ranger!")
СЬЮ О'КОННОР, ТЕХНІЧНИЙ ОПЕРАТОР
НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ «СКЕЛЯСТІ ГОРИ»
В КОЛОРАДО.
- 48 Охоронці минувшини**
ЧАРЛІН ПОРТЕР, ВИКОНАВЧИЙ РЕДАКТОР
ВИДАННЯ "EJOURNAL USA"
Служба національних парків оберігає заповідні
місця поселень американців доісторичної епохи,
та ділиться своїми навичками
з природоохоронцями інших країн.
- 51 Загальнолюдська спадщина**
Конвенція про світову спадщину взяла під свій
захист понад 800 заповідних місць у всьому світі.
- 53 На сходах, де стояв Мартін Лютер Кінг**
(з веб-журналу "Oh, Ranger!")
МАРІСА РІЧАРДСОН, ДОГЛЯДАЧ-ЕКСКУРСОВОД
НАЦІОНАЛЬНИХ МЕМОРІАЛЬНИХ ПАРКІВ
І НАЦІОНАЛЬНОЇ АЛЕЇ У ВАШИНГТОНІ,
ОКРУГ КОЛУМБІЯ
- 54 Додаткові інформаційні ресурси**
Книги, статті й веб-сайти, що пропонують
докладнішу інформацію про національні парки
Сполучених Штатів Америки.

Річка Туолумне тече луками Національного парку «Йосеміт» у Каліфорнії. Вона отримала статус мальовничої річки, яка потребує захисту. Туолумне протікає по території парку 85 кілометрів. На північ від цих луків на мандрівників чекає шлях, що проходить повз низку водоспадів.

© AP Images/Yosemite Concession Services, Кейт Волклет

Духовне і культурне значення національних парків

Едвін Бернбаум

© AP Images/Erik Risberg

Дерева національного заповідника «Ліс Мюра» в окрузі Марін, Каліфорнія, ростуть в одному з останніх реліктових лісів на планеті. Ці узбережні секвої – найвищі з усіх представників земної флори. Названий на честь захисника природних ресурсів Джона Мюра, цей каліфорнійський природний заповідник-парк відзначив свій столітній ювілей у 2008 році.

Національні парки – це щось значно більше, ніж визначні місця, пам'ятки і території, більше, ніж просто гори, ліси, озера та природні дива. Це – частка американської душі.

Едвін Бернбаум, доктор філософії, – директор програми «Священні гори» Інституту гір, автор праці «Священні гори світу». Ця стаття – уривок із книги «Найкраща ідея Америки. Фотомандрівка нашими національними парками», написаної Бернбаумом у співавторстві та виданої «Американською мережею парків» (перше видання – 2006 року, друге – 2008-го).

Дивовижні краєвиди і самобутні закутки природи, збережені в національних парках, здатні пробуджувати надзвичайне почуття краси і захоплення. Примарне занурення піку гори в туман, ширяння орла у небі, яскраві потоки сонячних променів у глибинах реліктового лісу – такий погляд на природну красу може зворушити людей до глибини душі. Національні парки переносять відвідувачів далеко за межі звичайного існування, до невідомої царини таємниці й величі. Завітавши до національного парку, багато хто прагне позбутися повсякденної суєтності й зануритися у щось глибоке і нетлінне. І справді, ці прихистки

незайманої природи є місцями духовного відродження, де можна припасти до витоків і набратися сил для світлих надій і нового життя.

Окрім наукової цінності як місця геологічного і біологічного розмаїття, а також здобуття знань, національні парки мають для американців глибоке духовне і культурне значення. Ідея створення унікальних куточків природи як місць натхнення і відродження відіграла ключову роль у заснуванні 1916 року Служби національних парків. Приміром, обґрунтування одним із перших природозахисників Джоном Мюрор необхідності заснування Йосемітського національного парку в Каліфорнії полягало у необхідності збереження Йосемітської долини як «храму, набагато прекраснішого за будь-який інший рукотворний храм». Згідно з дослідженнями Асоціації збереження національних парків (NPCA – National Parks Conservation Association), широка підтримка національних парків гро-

мадськістю мотивується здебільшого тим, що вони «є частиною найпрекрасніших, найвеличніших і найпієтетніших місць на Землі».

Краса і велич національних парків США надихнули митців на створення видатних творів живопису, художньої фотографії, літератури і музики. Наприкінці XIX століття драматичні полотна Томаса Морана, на яких було змальовано Йеллоустонський національний парк у Вайомінгу, і картина Альберта Бірстадта із зображенням Йосемітської долини сприяли приверненню уваги громадськості всієї країни до цих дивовижних місць. Світлина фотографа Анселя Адамса, що увічнювали реліктові дерева і величні гори, виявляли царину вічної краси, збереженої у національних парках. Композитор Ферд Гроуф був настільки вражений відвідинами Великого Каньйону Арізони, що відчув неспроможність висловити свої почуття словами, але спробував передати їх через музику і написав свій найвідоміший твір «Сюїта Великого Каньйону».

NPS, Національний історичний парк «Нез-Персе»

У 2005 році індіанці племені нез-персе вирушили у похід до поля битви під Біг-Гоул, одного із 38 пам'ятних місць Національного історичного парку «Нез-Персе». З доісторичних часів вони заселяли ці терени, нині розташовані у межах штатів Айдахо, Орегон, Монтана і Вашингтон. Нині представники цього племені тісно співпрацюють зі Службою національних парків з метою захисту і збереження пам'яток, пов'язаних з їхньою етнічною історією та культурою.

Національні парки функціонують як осередки культурної спадщини й самобутності. Для багатьох вони уособлюють давню суть і лідерський дух Сполучених Штатів. Цілі родини влаштовують поїздки до національних парків як своєрідне світське паломництво з метою глибше пізнати знакові місця своєї країни, які зберігають цінності, ідеали і коріння нації. Згідно з дослідженнями Асоціації збереження національних парків, найбільше американцям імпонує гасло: «Наші національні парки – це спадок, який ми залишаємо нашим дітям».

Високі гори і віддалені дикі місця у таких парках, як «Гранд Тетон» (Вайомінг), «Північні каскади» (Вашингтон) і «Врангель – Сент Еліас» (Аляска), уможливають цікаві мандрівки і серйозні випробування, які формують індивідуальний характер американців та їхній колективний дух. Багато людей відвідують праліси і тихі місця у «Редвуді» (Каліфорнія), «Скелястих горах» (Колорадо) та інших національних парках, сприймаючи їх як своєрідні природні храми, де можна знайти умиротворення, заглибитися у власну суть і пізнати нетлінні цінності життя.

© AP Images/Г. Рамф молодший

Робота художника кінця XIX століття Альберта Бірстадта, експонована в Пенсильванській академії мистецтв у Філадельфії, допомогла привернути увагу громадськості до природних див північноамериканського Заходу і домогтися широкої підтримки створення і збереження національних парків.

Такі парки-символи, як «Йеллоустон», «Йосеміт» і «Великий Каньйон», презентують країну в цілому, тоді як укритий льодовиком пік гори Рейнір у штаті Вашингтон став виразним уособленням тихоокеанського Північного Заходу США. Найвідвідуваніший національний парк «Великі імлісті гори» приваблює відвідувачів завдяки самобутнім культурам індіанських племен аппалачів і черокі.

Національні парки зберігають непересічні американські цінності й виявляють духовні устремління нації. Стрімкі гірські вершини і глибокі каньйони парків, наприклад, «Деналі» на Алясці й «Великого Каньйону», втілюють велич і красу Сполучених Штатів, оспівану в національному гімні «Америка прекрасна». Широкі краєвиди і доступні для відвідування місця, збережені в системі національних парків, нагадують про прагнення до свободи й незалежності, які є основою американської культури й історії.

Американські індіанці, так само як і автентичні культури Гаваїв, Аляски й Самоа, наповнюють своїми найсокровеннішими духовними цінностями священні місця, а також сакральні системи вірувань, ритуальних практик і народних традицій, пов'язані з теренами, що нині перебувають у межах національних парків. Гопі й інші племена корінних американців з плато Колорадо часто відвідують як паломники національний парк «Меса Верде» для проведення обрядів у скельних печерах своїх загадкових предків – анасазі. Черокі вважають Великі імлісті гори у Північній Кароліні й Теннессі своєю спадкоємною батьківщиною, а округлі вершини, такі як Склепіння Клінгмана, сприймають місцями прихистку і відновлення, а також витокami життєдайних рік. Корінні гавайці глибоко шанують вивержену лаву і рослинність вулкана Кілауеа в національному парку «Гавайські вулкани», сприймаючи їх як священне царство і тіло Пеле, богині

вулкана, котра дає життя і забезпечує родючість через свою полум'яну енергію. Племена «чорноногих», лакота й інших індіанців високогірних рівнин донині практикують ритуальні «танці сонця» і продовжують «сеанси пророкувань» у церемоніальних місцях національних парків «Гласьєр» (Монтана) і «Бедленд» (Південна Дакота). NSP змінила назву національного парку «Гора Мак-Кінлі» на Алясці на національний парк-заповідник «Деналі» з поваги до етнічного найменування індіанцями племені коюкон найвищого піку в Північній Америці ("denali" означає «високий»). Національний парк Американських Самоа всіляко сприяє збереженню звичаїв, вірувань і традицій населення цих островів – «священної землі» полінезійців.

До того ж національні парки є особливими місцями для людей різних культур як у Сполучених Штатах, так і в усьому світі. Приміром, американці японського походження, котрі живуть на тихоокеанському Північному Заході, називають гору Рейньєр «Такома Фудзіяма», пов'язуючи її зі священним вулканом, символом їхньої батьківщини Японії. Темношкірі американці пишаються «Солдатами Буффало» (тобто «солдатами-буйволами». – Перекл.) – вояками армії США афро-американського походження, котрі значно прислужилися збереженню «Йосеміту», «Секвої» та інших національних парків на початку їх заснування. Люди з усього світу відвідують національні парки Сполучених Штатів з метою створення подібних заповідних священних територій у своїх країнах. «Найкраща ідея» Америки стала моделлю для захисту особливих місць на Землі й виявилася найвагомішим внеском у світову культуру. ■

Думки, висловлені у цій статті, не обов'язково відображають погляди або політику уряду США.

Історія самої Америки

Інтерв'ю з Кеном Бернсом і Дейтоном Дунканом

© AP Images/Девід Джордан

Вивержена лава Кілауеа, одного з діючих вулканів у національному парку «Вулкани Гаваїв». Відвідувачі цього парку можуть на власні очі побачити свідчення процесів вулканізму, які тривали протягом 70 мільйонів років і створили острови, що нині є унікальною екосистемою і самобутньою етнокультурою. Парк, розташований на висоті майже 4200 метрів над рівнем океану, містить сім екологічних зон.

Кен Бернс і Дейтон Дункан завершують працю над створенням документального 12-годинного фільму про національні парки Сполучених Штатів. Під час презентації і попереднього перегляду стрічки працівниками Служби національних парків у Вашингтоні Александра Аббоуд, кореспондент видання "eJournal", взяла у авторів інтерв'ю, надруковане нижче.

Кен Бернс належить до когорти найвідоміших американських кінодокументалістів. Він зняв загальновізнані фільми здебільшого на історичну тематику. Його роботи широко показувала національна телевізійна мережа – «Громадська служба радіомовлення». Фільм Бернса «Громадянська війна» став найрейтинговішим серіалом в історії американського громадського телебачення.

Дейтон Дункан – письменник і кінорежисер, автор дев'яти книг, серед яких «Крайній Захід: мандрівка Америкою Люїса і Кларка» та «Милі з нізвідки. В пошуках американських кордонів». У співпраці з Бернсом він створив такі фільми, як «Громадянська війна», «Бейсбол» і «Джаз».

Запитання: У Вашому доробку є фільми на нагальні й життєво важливі теми національної історії та культури Сполучених Штатів: «Громадянська війна», «Джаз», «Люїс і Кларк: мандрівка географічного товариства». Скажіть, чи парки постають явищем, що відіграє важливу роль у національній історії?

Бернс: Цілком. Те, що ми відшукуємо для сюжету свого фільму, є певною об'єктивною реальністю, яка в цілому вагоміша за сукупність її окремих частин. Водночас вона має відобразити суперечності в історії Америки і виявити її потенціал. Гадаю, що саме на цьому ми зосереджуємося у нашій роботі. Нас цікавила і проблема простору: як ми, американські громадяни, переймаємося нашим ставленням до землі Сполучених Штатів. Ми досліджували цю тему в історії Заходу – цього неймовірного перехрестя зіткнень усіх культур. Ми висвітлювали цей пред-

Бернс: Звичайно. Гадаю, що ідея свободи, яка по суті об'єднала всю націю, по праву є найкращим задумом. Але якщо обирати наступну кращу ідею після ідеї створення нашої держави, то її місце цілком справедливо може посісти заснування національних парків. Сам факт існування майже 4000 парків у близько 200 країнах світу засвідчує дієвість цієї ідеї. Ми, американські громадяни, маємо наймальовничіші гірські пасма, найбільший каньйон на Землі, найтовщі, найвищі й найстаріші дерева, – і все це є досить солідним надбанням громадян.

Кіновиробники Дейтон Дункан (зліва) і Кен Бернс у монтажній студії.

мет наших зацікавлень у фільмах «Люїс і Кларк» і «Поїздка Гораціо» – стрічці про перші автоперегонки через усю країну. А протягом останніх шести років ми працювали над історією національних парків, оскільки вважаємо, що розповідь про американців, котрі зберігають цю землю, є оповіддю про саму Америку.

Дункан: Як бейсбол і джаз, Система національних парків є суто американським винаходом. У 1872 році був сформований Йеллоустонський національний парк і це стало прецедентом в історії людства, адже федеральний уряд ухвалив рішення про те, що великі площі землі (не просто міський парк або громадські сади) треба зберігати недоторканими для прийдешніх поколінь. Ось це і є американською ідеєю і винаходом. Наш фільм – спроба простежити цю історію від її витоків. Подібно до ідеї свободи, ця ідея стала одним із найбільших видів експорту Сполучених Штатів. Не хочу видатися занадто шовіністичним, але я дуже пишаюся цим.

Запитання: Систему парків назвали «Найкращою ідеєю Америки» тому, що вона є першим рішенням нації зберегти свій край як для громадського відпочинку, так і заради майбутнього. Чи вважаєте ви цю систему важливим видом американського експорту?

Дункан: Своєрідною ознакою демократії є те, що ці особливі місця не перетворюються на заповідники багатіїв або можновладців. Ці найкращі місця країни належать кожному з нас. Але вони – і наша спільна відповідальність. Це – визначення демократії, застосоване до природних багатств: найвищих дерев, найчарівніших водоспадів і найбільших каньйонів. Нація, здатна здійснити таку місію, є нацією, що постала на ідеях демократії.

Бернс: Усього цього не було б без демократичного поштовху.

Дункан: Саме цьому і присвячений наш фільм.

Запитання: Парки, пам'ятки і визначні місця Системи національних парків оповідають про демократію, природу,

доісторичну добу, а також миті ганьби і слави в національній історії. Які проблеми з цього розмаїття ви плануєте порушити у своєму фільмі?

Бернс: Ми зосереджуємося в основному на темі створення природних парків, яких на сьогодні існує 58, з детальним висвітленням досить складних і драматичних шляхів їх виникнення. Насамперед це історія про людей різного походження, котрі доклали чималих зусиль, аби змусити уряди своїх країн звернути увагу на особливі місця, які вони прагнули зберегти, і цій справі часто віддавали життя.

Дункан: Під будь-яким каменем у будь-якому національного парку можна знайти демократію в дії. Кожен парк розповідає свою історію демократії у найкращому сенсі цього слова: це історія самоорганізації людей, які вимагали «врятувати це місце» і часто переконували як мінімум інертний Конгрес у необхідності зберегти його і захистити. Це – демократична ідея у її абстрактному вияві, але зазвичай окремі американці або їхні невеликі спільноти застосовують важіль демократії для досягнення того, що слугуватиме вдячним нащадкам. Томас Джефферсон (третій Президент США й автор «Декларації про незалежність») привітав би такий стан речей.

Бібліотека Конгресу, Відділ друкованих видань і фотোগрафій

«Кожен із нас має таку саму потребу в красі, як і в хлібі, – сказав американський природоохоронець Джон Мюр, – як у місці для відпочинку і молитви, де Природа може зцілювати, заспокоювати і сповнювати силою і тіло, і душу».

Бернс: У фільмі ми здебільшого посилаємося на відомих людей, таких як Джон Мюр або Теодор Рузвельт, але представимо глядачам і десятки інших дивовижних людей різного походження, етнічної приналежності, раси і статі. Ми розповідаємо про те, як вони присвятили своє життя виконанню цієї місії та як їхні дії суголосні вищій ідеї, про яку ми вже згадували.

Дункан: Система парків не займалася збереженням історичних місць до 1930-х років, відколи Служба національних парків, досить молода установа, взяла на себе роль охоронця визначних місць у хронологічному та історичному поступі після народження і розвою цієї ідеї, зокрема таких пам'яток, як поля визначних битв, Меморіал Лінкольна, Національна алея у Вашингтоні, Статуя Свободи. Разом з такими історичними місцями парки постають своєрідним символом самої Америки.

У нашому фільмі ми це простежуємо на прикладі таких місць, як національна історична пам'ятка «Уошітська битва», де відбулася масова різанина індіанців племені шаєнів; місце японсько-американського ув'язнення у Манзанарському національному історичному парку; центральна середня школа в Літл-Року, шлях до міста Оклахоми і Шанксвіль. Мета цього – показати, що ідея національної відданості справі збереження заради майбутнього, врешті-решт, зможе охопити навіть ті місця, де сталися сумнозвісні події, з тим, щоб вони більше ніколи не повторювалися.

Бернс: Важливим моментом, який стосується нашого фільму і справи національних парків, є нашарування часу. Ми сприймаємо національні парки як дивовижне уособлення певної доби – у формі недавніх історичних подій або великих геологічних змін, на кшталт утворення

Великого Каньйону. Але, як наголошують багато героїв фільму, важливим є не лише досвід відвідування цих місць, а й процес набуття цього досвіду. Індивідуальні враження від парку часто формуються під впливом того факту, що ваша мама і тато водили вас туди, і так це дуже тісно переплітається з вашою психологією. Потім уже ви, доросла людина, берете своїх дітей і здійснюється те, що історик Вільям Кронон називає «безпосереднім передаванням» від одного покоління до іншого любові до місць, представлених у національних парках.

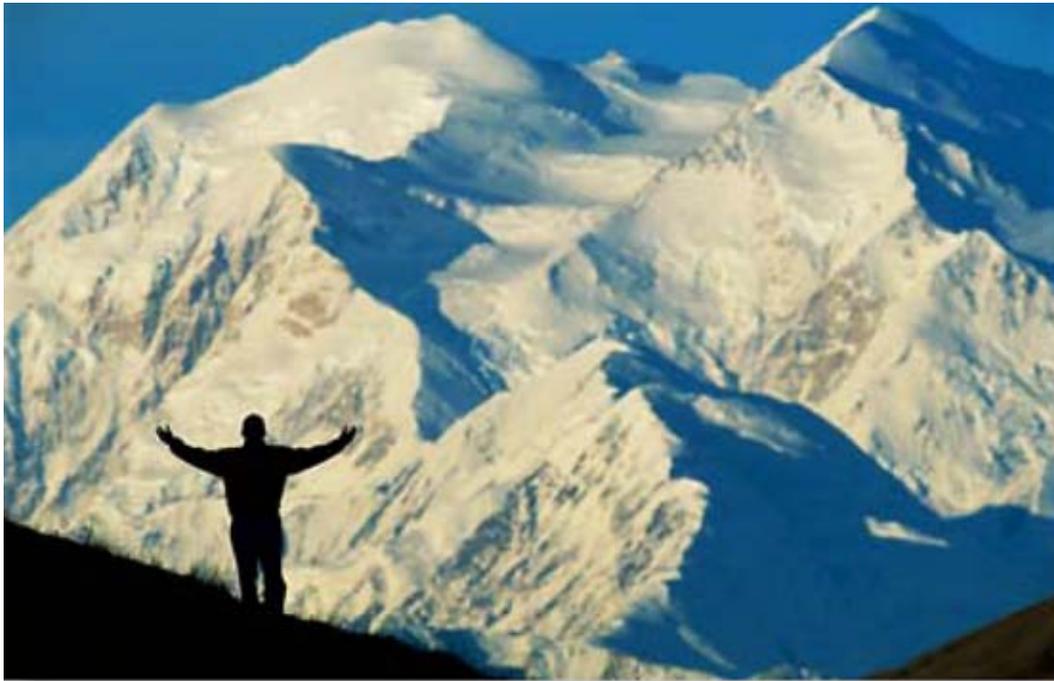
Так само, як можна відвідати собори Європи і дізнатися, що на їх спорудження знадобилося цілих три століття ручної праці, так і національні парки наштовхують відвідувачів на думки про всіх тих людей, котрі поклали свої, здавалося б, непомітні штрихи до загальної картини. І це – велична історія.

Запитання: Які відвідувані вами впродовж місяців зйомок місця найбільше вразили вас?

Бернс: Нам, друзям і колегам, випала щаслива нагода зібрати неймовірні, унікальні враження в багатьох місцях. Мені запам'ятався політ над Великим Каньйоном із старшою донькою, підйом угору і незабутнє відчуття на вершинах. Пам'ятним є і прибуття в серце Деналі [найвищої гори Північної Америки] на Алясці – після чотиригодинного переїзду з Анкориджа до заповідника, а потім подолання ще 90 миль [близько 145 кілометрів] здебільшого ґрунтової дороги до його кінця. Ми встановили камери для знімання в умовах підвищеної хмарності і протягом майже трьох годин, в оточенні комах, харчуючись самими канапками, чекали, коли Деналі відкриється нам. Дейтон узяв сина, а ще в нашій компанії був постійний оператор. Для мене ті зйомки виявилися одним із найбільших див.

Дункан: Особливим у цьому проекті є те, що він дав нам змогу відвідати найпрекрасніші місця нашої країни. Завдяки йому ми прибували в ті місця за 45 хвилин до сходу сонця і спостерігали мить переходу ночі у день. То були фантастичні, магічні моменти. Ми зосереджувалися на фільмуванні дивовижних кадрів, тож провели чимало часу в мовчазному очікуванні сходу сонця. Навколишня природа, здавалося, вже була готова до пробудження, коли чарівні промені світла торкалися її, і ніхто не міг залишатися байдужим у такі миті.

Ці мандрівки з нашими сім'ями сповнені надзвичайних фізичних і духовних переживань, адже ми бачили все це разом зі своїми дружинами й дітьми. Подорож із сином по Великому Каньйону у День батька важко порівняти з чим-небудь. Вранішній похід із сином у зону вулканічної лави на Гавайях, спостереження за сходом сонця, сходженням лави в океан та утворенням нової землі – це те, чого я ніколи не забуду, і сподіваюся, що він не забуде так само.

National Geographic/Getty Images

Гора Мак-Кінлі, заввишки майже 6200 метрів, є найвищим піком Північної Америки і пам'яткою Національного парку Деналі на Алясці. Американські лосі, канадські олені, вовки і ведмеді грізлі живуть тут в умовах дикої природи на території площею понад 2,4 мільйона гектарів. Археологи виявили матеріальні докази того, що корінні народи Аляски жили тут ще 12 000 років тому.

Примітки:

1. Джон Мюр (1838–1914) – один із провідних американських природоохоронців. Він активно виступав за збереження Йосемітської долини в Каліфорнії й заснував клуб «Сьєра», нині відомий як авторитетна організація екологічного захисту.

2. Теодор Рузвельт був Президентом США з 1901 до 1909 року – в час, коли федеральний уряд значно розширював зону національних лісів і пам'яток. Його діяльність передувала створенню Служби національних парків у 1916 році.

3. Центральна середня школа в Літл-Року, штат Арканзас, є відомим місцем американської боротьби за громадянські права і нині входить до реєстру національних історичних пам'яток. У 1957 році агресивно налаштована юрба заперечувала прийняття до школи дев'ятьох черношкірих учнів. Президент Дуайт Ейзенхауер відправив військових для захисту школярів, демонструючи тим самим федеральну волю у запровадженні рішення Верховного Суду США про десегрегацію шкіл.

4. Національний меморіал в Оклахома-Сіті вшановує пам'ять жертв терористичної атаки 1995 року на федеральний будинок у цій столиці штату. Внаслідок бомбування будинку Альфреда Мюррея загинуло 168 осіб і понад 800 було поранено, що стало найбільшим терористичним актом на американській території до 11 вересня 2001 року.

5. У місті Шанксвіллі, штат Пенсильванія, споруджується Національний меморіал на честь «Рейсу № 93», що вшановує пам'ять жертв загибелі авіалайнера 11 вересня 2001 року. Пасажири цього рейсу пожертвували своїм життям у боротьбі з терористами за контроль над літаком, запобігти тим його падінню – атаці на Вашингтон. Той літак здійснив вимушену посадку в сільському Шанксвіллі, забравши життя 44 чоловік. ■

Думки, висловлені у цій статті, не обов'язково відображають погляди або політику уряду США.

Коштовності корони

Кожен із майже 400 національних парків американської системи унікальний – це безліч геологічних особливостей, природних див чи визначних подій, пов'язаних з історією дивовижного краю і людей, котрі створили велику державу. Журнал «Національні парки – національна спадщина» розповідає про деякі з цих епізодів і вміщує галерею мальовничих краєвидів, що їх один із оглядачів описав як «новий рай і нову землю, куди тільки-но вдихнув життя дух-творець».

Два білих ібіси у чагарниках Національного парку «Еверглейдс» у Флориді. Ці птахи, легко впізнавані за своїм червоним дзьобом, водяться на широких теренах від півдня Сполучених Штатів до півночі Південної Америки.

© AP Images/Вільфредо Лі

Памятник Вашингтону (зліва) і Меморіал Джефферсона в столиці Сполучених Штатів зображені на світліні крізь цвіт сакури, яка квітне короткий час навесні. Обидва пам'ятники – частина комплексу Національної алеї, задуманої як національний парк.

© AP Images/Чарлі Таснаді

© AP Images/Чак Браун

Цей маяк XIX століття, найвищий мурований маяк у світі, – пам'ятка національної берегової смуги «Мис Гаттерас», першої ділянки морського узбережжя, якому Конгрес надав статус національного парку. Цей парк, розміщений на смугі дрібних островів атлантичного узбережжя США, займає площу понад 12 000 гектарів і не лише милує око пляжників і рибалок, але є важливим місцем транзитної зупинки птахів під час далеких перельотів.

AP Images/Дуглас С. Піаак

Національний парк «Гранд Тетон» відомий своїми шпильчастими горами, що стрімко височіють над озерами, утвореними відступом льодовиків. Він розташований у штаті Вайомінг і межує з Йеллоустонським національним парком.

© AP Images/Служба охорони рибних ресурсів і диких тварин США, Вільям Кемпбелл

Цей сірий вовк носить радіонашийник для відстежування його переміщення біологами з Йеллоустонського національного парку. Завдяки понад десятилітнім зусиллям з відновлювання популяції виду сірого вовка зі Скелястих гір, легендарного хижака вилучено з переліку вимираючих видів у 2008 році.

© AP Images/News & Observer, Джим Баундс

Дикі коні бродять теренами деяких шельфових островів Атлантичного узбережжя Америки. Цей табун знято в Шеклсфорд Бенксі в Національному парку «Кейп-Лукаут» у Північній Кароліні. Служба національних парків і приватний фонд спільно контролюють життя табунів, часом дозволяючи окремим громадянам брати опіку над тваринами.

© AP Images/The Salt Lake Tribune, Джуді Фатіс

Доглядач парку (внизу справа) веде відвідувачів на підйом у Національному парку в Юті. Незвичайний краєвид дає уявлення про мільйони років геологічних перетворень і представляє найбільше в світі скупчення природних арок.

Національний парк «Акадія» на бурхливому узбережжі штату Мен став першим національним парком на сході від річки Міссісіпі. Передбачаючи наступ ХХ століття на природну красу цього краю, далекоглядний захисник природних ресурсів пожертвував цю землю урядові США для створення на ній розкішного парку.

«Національне географічне товариство»/Getty Images

NPS/Peter Craig

Цей вид осетрових (*Acanthurus triostegus*) плаває з рибою-метеликом (*Chaetodon ephippium*) у водах Національного парку американських Самоа. Близько 1000 різновидів риби виявлено в теплих і чистих водах цього тихоокеанського острівного парку. Створений у 1993 році, він збагатив систему парків США палеотропічним лісом, тихоокеанським острівним краєвидом і екосистемою коралових рифів.

Гейзер, відомий у Йеллоустонському національному парку як «Олд Фейсфул» («Старий Вірний»), одержав свою назву завдяки тому, що його виверження, яке стається близько 20 разів на день, можна передбачити з 90-відсотковою точністю. «Олд-Фейсфул» – частина низки геотермічних прикметностей цього парку, розташованого у штатах Вайомінг, Айдахо і Монтана, що містить різноманітний і неушкоджений асортимент геотермічних див на Землі.

NPS/Sandi Kinzer

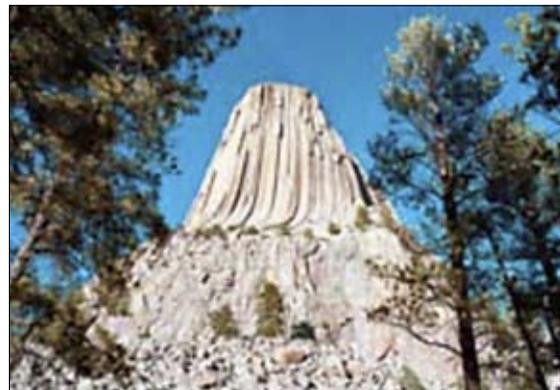
© AP Images

Туман, який, як вважають, виникає через великі лісові масиви цих гір, дав назву парку «Великі імлісті гори», розташованому на межі штатів Теннессі й Північна Кароліна. Парк є прихистком одного з найдавніших природних ландшафтів східної частини Сполучених Штатів і великої кількості представників флори та фауни. Розмаїття американської культури – ще одна приваблива риса парку, територія якого колись була батьківщиною для племен індіанців і завзятих піонерів, котрі просувалися вперед і заселяли гори під час експансії на захід.

© AP Images/NPS, Гепі Бердо

Національний парк «Печера мамонта» – найдовша у світі досліджена і нанесена на карту печерна система завдовжки 600 кілометрів. Створені у надрах землі геологічними процесами, що почалися ще 10 мільйонів років тому, тунелі і кімнати печер усе ще досліджують вчені.

© AP Images/Gillette News-Record, Стівен Беренд

Національна пам'ятка «Вежа диявола» розташована у північно-східному Вайомінгу. Легенди про створення цієї вежі побутують у середовищі близько 20 племен американських індіанців, багато з яких вважають її священним місцем. 1977 року цю вежу знімали для фільму «Тісні контакти третього роду» («Close Encounters of the Third Kind»).

© AP Images/Джон Гейлпрін

Особливо привабливе місце Національного парку «Брайс Каньйон» у Юті – химерні геологічні формування, утворені природними стихіями та ерозією.

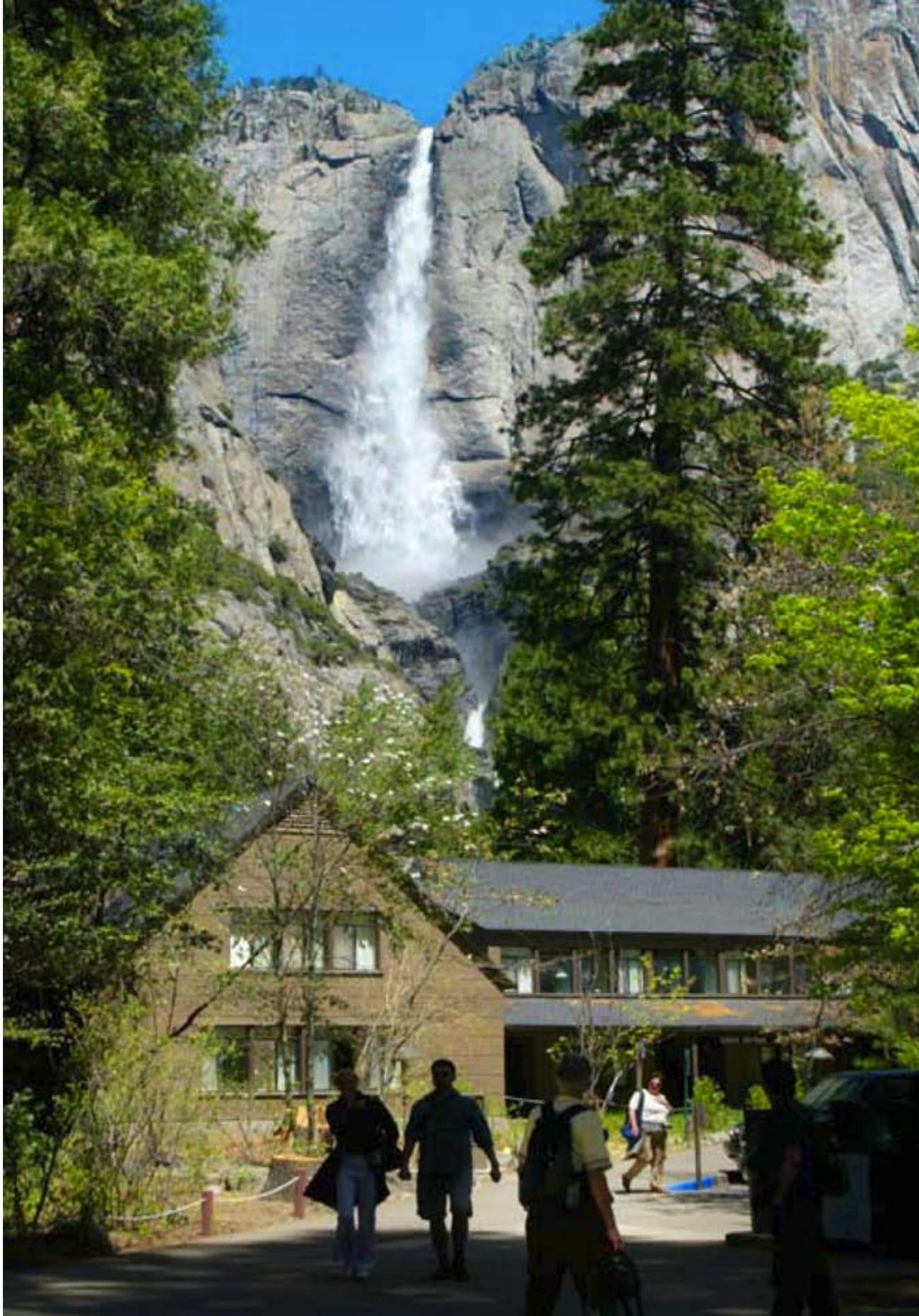
© AP Images/Бен Марго

Ця знаменита скеля Ель Капітан у Йосемітському національному парку – серйозний виклик альпіністам.

© AP Images/Джефр Чіу

Оленів, зазвичай, можна зустріти на луках Йосемітського національного парку в Каліфорнії. Канадського снігового барана відвідувачам важче побачити, оскільки цей вид полює важкодосяжні альпійські висоти. Його нечисленна популяція, яка перебуває під загрозою вимирання, живе у «Йосеміті».

© AP Images/Fresno Bee; Mapk. Kpocci

Сукупність потоків і скель перетворює водоспади на одне із найпривабливіших місць Йосемітського національного парку в Каліфорнії.

Самотній мандрівник стоїть на лисій скелі в штаті Мен, що завершує 3460-кілометровий Аппалачський шлях. Ця дорога, один із найпопулярніших маршрутів американських туристів, пролягає через 14 штатів з півночі на південь, проходячи повз одне із найстаріших у світі гірських пасем. Шлях уздовж Аппалачських гір і Тихоокеанського гребеня, завдовжки 4186 кілометрів від Канади до Мексики, став першим місцем, яке на конкурсних засадах одержало захист згідно із «Законом про систему національних шляхів».

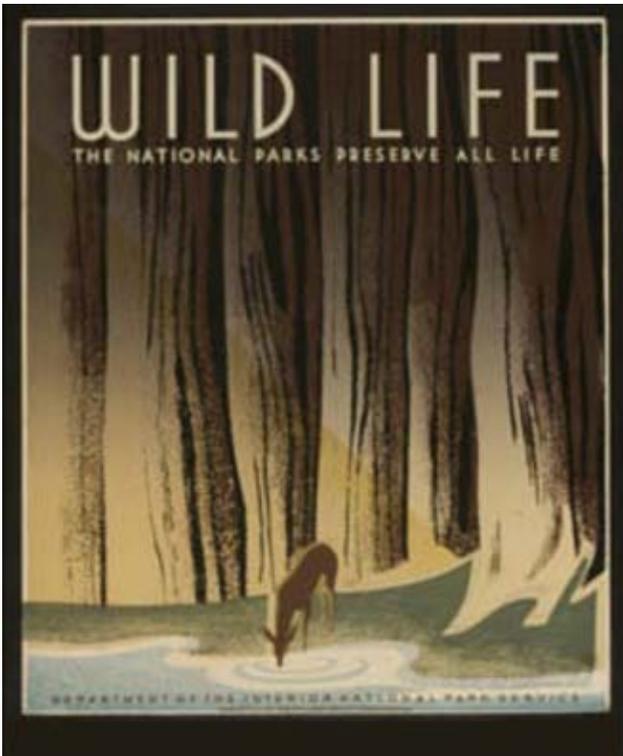
© AP Images/Пол Хурґс

Краєвиди і наукові дослідження у національних парках США

Річард Вест Селларс

Складна наука управління світом природи лише формувалася в часи, коли в Сполучених Штатах створювали перші національні парки. Цими величезними громадськими угіддями роками розпоряджалася бюрократія, яка насправді не розумілася на питаннях екології. Минули десятиліття, доки наукові принципи управління парковими системами посіли належне місце в думках охоронців найцінніших ресурсів нації.

Річард Вест Селларс – фахівець з історії Служби національних парків, історик і автор праці «Збереження природи в національних парках. Історичні віхи» (видавництво Єльського університету, 1997). Він був президентом Товариства Джорджа Райта – міжнародної організації, названої ім'ям біолога, котрий стояв біля витоків наукових програм з природних ресурсів Служби національних парків.

Плакат Служби національних парків кінця 1930-х років декларує захист усіх проявів життя, але минули десятиліття, доки управління парками стало по-справжньому уважно ставитися до природних груп у межах парків.

У 1973 році мене призначили на посаду історика Служби національних парків. Як початківець цієї поважної установи, я вважав, що тутешні біологи повинні відігравати провідну роль у керуванні такими відомими національними парками, як «Йеллоустон», «Еверглейдс» і «Великі імлісті гори», де природознавство представлене у такій повноті. І, звичайно ж, екологічні питання слід було брати до уваги насамперед в ухваленні стратегії діяльності парку. Яким наївним я був тоді! Вже пізніше, в 1990-х роках, під час дослідження історії природоохоронного управління Служби національних парків, я побачив усі ті гігантські наміри і боротьбу біологів за впровадження екологічно відповідних методів управління парками. Десятиліттями вони протистояли домінуючим поглядам фахівців Служби парків, котрі переймалися здебільшого захистом паркового краєвиду як засобу привабливання туристів.

Така різна філософія управління парками відображає одвічну дилему: а що саме в парку слід зберігати для майбутніх поколінь? Тільки мальовничий ландшафт – чудові краєвиди лісів і лук, високі гори, польові квіти, рідкісних тварин? Чи ще щось? Скажімо, індивідуальну природну систему кожного парку, яка містить не лише біологічні та мальовничі дива, але й величезний спектр менш показових різновидів, таких як трави і гриби?

В останні десятиліття з'явився інший погляд на цю проблему: все більше й більше парки розглядають як екологічно життєвий чинник існування планети, настільки значущий у своїй сфері, наскільки, приміром, важливий тропічний ліс Амазонки у своїй царині.

Втім, здається, велична краса національних парків у багатьох випадках створює враження, що краєвид сам по собі становить увесь сенс існування парку і що саме його належить охороняти. Справді, збереження мальовничості було головним чинником при створенні перших національних парків – «Йеллоустону» в 1872 році, а потім «Секвої» і «Йосеміту» в 1890 році. Окрім гарного ландшафту, для тодішніх відвідувачів більше значення мали характерні елементи природи – ліси і польові квіти, а не миші й саламандри. Серйозно сприймати екологічні науки почали лише наприкінці XIX століття. І якщо багато важливих біотичних груп було включено в межі парків, то це сталося випадково, коли такі біоценози зустрічалися на територіях, покликаних захищати краєвид, цей прекрасний «фасад» природи.

Бібліотека Конгресу. Відділ друкованих видань і фотографій

NPS Photo

Готель «Олд Фейсфул», споруджений 1904 року в Йеллоустонському національному парку, уможливив відвідування заповідника, втім, тогочасні будівельники не надто переймалися питаннями екологічності будівлі.

«Фасадний» менеджмент: пріоритетність красвидів

У 1916 році Конгрес США створив Службу національних парків, щоб координувати управління системою парків країни, яка весь час зростала. Законодавство спонукало до збереження красвидів, природних об'єктів і дикої природи, стояло за громадське використання цих привабливих місць у такий ощадливий спосіб, який робив би парки «незмінними у задоволенні потреб майбутніх поколінь». Мета цього законодавства завжди була неоднозначною, оскільки водночас була спрямована і на збереження, і на використання паркових ресурсів. Але на практиці поняття «незмінності» парків стосувалося переважно їхніх красвидів, а не тендітних складників екологічного світу флори і фауни.

В процесі розвитку парків, для забезпечення доступу туристів до найкрасивіших місць, перші менеджери парків та їхні наступники прагнули досягти візуальної гармонії між новітнім будівництвом і давнім природним ландшафтом. Вони розбивали наметові табори, споруджували ве-

ликі готелі й прокладали автошляхи через мальовничі території парків. Інженери і ландшафтні архітектори розміщували велику кількість перших готелів, музеїв та інших будівель громадського користування майже на видноколі, однак усі ті споруди зводили здебільшого у невибагливому архітектурному стилі з використанням важких колод і каміння, з тим, щоб будівельні структури здавалися складником красвиду. Так само проектували шосе і мости – щоб органічно поєднати їх із довкіллям.

Розробники перших парків, налаштовані на ці візуальні чинники, майже не переймалися питаннями екології. Утім насправді паркові менеджери протистояли основним елементам цивілізації – залізницям, дамбам і водоймам. Вони захищали ліси і дику природу, а особливо – великих і рідкісних ссавців. Таким чином, за винятком туристичної інфраструктури, гори і долини парків, густі ліси і пишні луки з різнотрав'ям було збережено у первісному вигляді.

Але охорона ландшафту потребувала у ті часи мінімального наукового підходу, тож були запроваджені екологічно не обґрунтовані методи: завезення екзотичних, не місцевих різновидів флори і фауни; гасіння лісових пожеж для запобігання темним шрамам на мальовничих краєвидах; винищення пум і вовків, які полювали на інших ссавців; використання пестицидів, щоб перешкодити зараженню чи поїданню рослинності заповідних лісів аборигенними комахами.

Таким чином, «фасадний» менеджмент став загальноприйнятою практикою, яка давала змогу громадськості насолоджуватися парками, але була далека від розуміння екологічних наслідків її запровадження. Фахівцям цієї галузі здавалося, що допоки прогрес серйозно не зачіпатиме краєвиди, парки лишатимуться «незмінними для задоволення потреб майбутніх поколінь», як того і вимагав Конгрес США.

Екологічні проблеми

У середині 1920-х років паркові біологи переконалися, що флора і фауна – частини великих, взаємозалежних екологічних комплексів. Однак Служба національних парків настільки не переймалася питаннями наукового управління своєю галуззю, що коли в 1929 році нарешті з'явилися відповідні природознавчі програми, це відбулося лише завдяки залученню приватних коштів заможного біолога Служби парків Джорджа Райта. Незабаром Служба почала фінансувати його програми, але вплив у цій сфері біологів, очолюваних Райтом, різко послабився після його передчасної загибелі в автомобільній катастрофі на початку 1936 року.

Лише через три десятиліття біологи, перебуваючи у стані дискусійної боротьби зі схильною до традиційних методів Службою парків, змогли відновити свій вплив у сфері паркового менеджменту. Цього разу підтримка надійшла ззовні. У звіті за 1963 рік Національна академія наук піддала гострій критиці Службу парків, закликаючи запровадити нові методи управління з використанням інтенсивних наукових досліджень для збереження екологічних систем парків. Академія визначила парки як «систему взаємозалежних рослин, тварин і довкілля» і наполягала на сприйнятті їх як «біологічних банків». Цей звіт дав чітко зрозуміти, що управління, базоване здебільшого на збереженні лише ландшафту, не було достатнім.

У тому самому 1963 році спеціальний дорадчий комітет, очолюваний професором Каліфорнійського університету Старкером Леопольдом, одним із провідних біологів свого часу, оприлюднив найавторитетнішу (після Закону 1916 року про заснування Служби національних парків) заяву стосовно управління парками. Звіт Леопольда наголошував на необхідності поліпшення екологічного менеджменту і висловлював ідею про те, що кожен великий

природничий парк має представляти собою «віньстку первісної Америки». У цьому документі йшлося і про те, що природні біологічні групи в межах кожного парку повинні бути «підтримані або, у разі необхідності, відроджені в умовах, максимально наближених до тієї доби, коли в цих місцях уперше з'явилася білошкіра людина».

Цей підхід відобразив розуміння факту значних екологічних змін, викликаних появою американців європейського походження та їхніми технологіями.

У тих великих природних парках, де це було можливо, екологічне відродження було спрямоване на здійснення зворотних змін. Таким чином, Звіт Леопольда заклав основу для поєднання «фасадного» менеджменту з екологічним. Відновлення первісного краєвиду було цінним як у сенсі своєї примноженої екологічної цілісності, так і своєю фізичною красою. Основою таких зусиль було чітке розуміння того, що збереження величчю краєвиду без запровадження нових комплексних підходів до цієї проблеми не гарантує виживання біологічного розмаїття заповідника.

Значущість і тривалий вплив Звіту Леопольда полягали почасти в його переконливості у порушенні комплексу екологічних проблем. До того ж бачення ним первісної Америки зачіпало романтичні й патріотичні струни в душах американців, запропонувавши своєрідну «новосвітню» концепцію парків як первозданного краю. Служба парків усіяко прагнула представляти і поширювати таке бачення серед широкої громадськості. Вона наблизилася до глибин культурних причин самого існування парків – романтичного націоналізму, який завжди лежав в основі підтримки суспільством парків, із залишками пейзажів високих гір і широких просторів як потужних географічних символів національних витоків і національної долі.

Звіт Леопольда сприяв зусиллям біологів Служби парків у реформуванні чинних практик управління цією сферою. Завдяки запровадженню наукових вогнегасних методик парки намагалися мінімізувати наслідки природних пожеж. Паркові управлінці також завершили впровадження програм поширення комах і посилили захист місцевих хижаків. Вони вжили заходів і для зменшення популяцій особливо руйнівних екзотичних видів і повернення на заповідні території зниклих представників корінної флори і фауни.

Природоохоронному управлінню в парках значно сприяли і законодавчі ініціативи Конгресу США, в т. ч. «Закон про дику природу» (Wilderness Act; 1964) і «Закон про вимираючі види» (Endangered Species Act; 1973). Ці й інші законодавчі акти, а особливо «Закон про національну політику в сфері екології» (National Environmental Policy Act; 1969), допомогли поліпшити управління державними парками і започаткувати нові дослідження й методики Служби парків, серед яких, зокрема, залучення широкої громадськості до паркового планування.

© AP Images/The Daily Inter Lake, Дженніфер Демонт

Рослина беаграс (ведмежа трава) з Національного парку «Гласьєрс» («Льодовики») у штаті Монтана є аборигенною для регіону Скелястих гір. Ведмеді споживають її навесні в їжу, а також використовують її для підстилки в барлогах. Вже протягом кількох десятиліть методи паркового менеджменту спрямовані на охорону всіх елементів довкілля парків – від тендітної рослин і комах до захмарних гірських вершин.

Утім, екологічний рух 1960-х і 1970-х років, включно зі звітами Леопольда і Національної академії, не спромігся змінити наявну традиційну пріоритетність мальовничих фасадів природи. Численні заклики до розширення дослідницьких програм, важливих для дієвого екологічного керування, не одержали належної підтримки з боку Служби парків, Конгресу чи суспільства і знайшли сприяння здебільшого від екологічних інституцій.

«Невирішені завдання природних ресурсів»

Наприкінці ХХ століття зростання таких загроз, як глобальне потепління, експансія популяцій і руйнування природного довкілля, скорочення біологічного розмаїття в усьому світі привернуло ще більшу увагу до національних парків як екологічних лабораторій і «сховищ генів». Учені й широка громадськість Америки розглядали національні парки як важливі чинники екологічного здоров'я планети, резервуари генетичного матеріалу й острівці «природності», бар'єри на шляху до незворотних змін або зменшення біологічного розмаїття.

У 1997 році я опублікував дослідження «Збереження природи в національних парках. Історичні віхи» – свого часу досить критичний аналіз практики управління природними ресурсами Служби національних парків за останні десятиліття. У відповідь на це Служба парків негайно почала планування нової і амбітної ініціативи, відомої під назвою «Невирішені завдання природних ресурсів». Оприлюднена у серпні 1999 року, ця програма швидко одержала двопартійну підтримку Конгресу, яка триває донині. Поступова реалізація цієї ініціативи призвела до найбільшого за всю історію США зростання обсягів фінансування наукового природного управління ресурсами і збільшення штату Служби парків.

Насправді всебічна за розмахом, ця ініціатива здобуває, застосовує і поширює наукові знання серед фахівців і широкої громадськості в досягненні цілей, поставлених для вирішування нагальних проблем природних ресурсів і поліпшення стану парків і самого суспільства. Серед її особливих елементів – інтенсивні програми інвентаризації у парках корінних біологічних видів, як земних, так і водних; контроль за змінами їхнього стану; захист і відновлення вимираючих популяцій, а також вилучення немісцевих видів. «Невирішені завдання» передбачають і посилення контролю за повітряною і водною сферами. Творці парків критично проаналізували чинні підходи, що зрештою сприяло покращенню рекреаційних можливостей парків, їх глибшому пізнанню та охороні природних ресурсів.

«Невирішені завдання» започаткували нову добу в управлінні національними парками. Безпрецедентно підвищився рівень розуміння і співробітництва між «фасадним» управлінням і науковим менеджментом у національних парках. Важливо те, що це виводить Службу парків на кращі позиції у протистоянні екологічним загрозам сучасності. Насамкінець, у Конгресі й Службі національних парків і, звичайно ж, у колективній свідомості американців зосередження на цілісності природного середовища парків допомогло забезпечити ширшу, екологічно містку інтерпретацію мандата Конгресу 1916 року стосовно утримування національних парків «незмінними для задоволення потреб майбутніх поколінь». ■

Думки, висловлені у цій статті, не обов'язково відображають погляди або політику уряду США.

Парки можуть змінити державу

Альваро Угальде

Рік Стенлі

Краєвид з висот півострова Оси на заході сонця: давній тропічний ліс простягається від затоки Гольфо Дульче до Тихого океану.

У 1969 році молодий коста-риканський студент-біолог прибув у Сполучені Штати для глибшого ознайомлення із Системою національних парків. У 1970 році він став другим службовцем ційно сформованої паркової системи у своїй країні. Оглядаючи майже 40-літній розвиток парків, Альваро Угальде прийшов до висновку, що новітню історію Коста-Рики можна розділити на два етапи: до і після того, як люди вирішили зберегти унікальне біологічне розмаїття свого краю для майбутніх поколінь.

Альваро Угальде вважають батьком-засновником коста-риканської паркової системи. Його двічі призначали її національним директором, він працював і на ключових посадах в інших авторитетних природоохоронних установах. У 1999 році журнал «Тайм» визнав Альваро Угальде «екологічним лідером століття».

У продовж кількох місяців 1969 року я мав нагоду детально ознайомитися із Системою національних парків США, беручи участь у Міжнародному семінарі з питань національних парків і еквівалентних запасів. Ця програма дала змогу мені й двадцяти п'ятьом представникам інших країн світу відвідати кілька парків у Сполучених Штатах, де ми зустрічалися з різними фахівцями американської системи: доглядачами, біологами і концесіонерами.

Спочатку я не планував присвячувати своє життя професійній роботі в службі парків, оскільки такої на той час не існувало в Коста-Риці. Але коли я повернувся додому, то Конгрес Коста-Рики ухвалив закон щодо створення паркової системи. Тож протягом перших шести місяців я працював волонтером над формуванням цієї системи, а потім, у 1970 році, мене взяли на постійну роботу другим фахівцем служби парків.

Рік Стенлі

Червоний ара – вид папуги, що зустрічається у тропічних лісах Коста-Рики і подібних ареалах регіону. Відомий також під назвою «ара макао», цей дивовижний птах гніздиться у верхніх ярусах тропічних лісів, де товсте листя ховає його від хижаків.

Мій колега Маріо Боза, перший фахівець нашої системи парків, також брав участь у тій стажувальній поїздки, спонсорованій Службою національних парків США, яка допомогла нам обом збагнути систему управління парками, принципи приймання відвідувачів, охорони заповідних територій та природи. Ця система Сполучених Штатів уявляється мені своєрідним віконцем, крізь яке ми побачили велику картину.

Біологи за фахом, ми добре усвідомлювали, що захист біологічного розмаїття має стати чільною метою парків Коста-Рики. Наша маленька країна, територія якої становить лише одну третину відсотка суходолу планети, є батьківщиною для 5 відсотків усіх різновидів на Землі. Тоді навіть не вживали словосполучення «біологічне розмаїття», але багато форм тропічного життя у нашій країні вивчали упродовж десятиліть. Мої викладачі в університеті Коста-Рики були високоосвіченими людьми, котрі дали нам розуміння проблем екології та еволюції й водночас допомогли усвідомити те, що наша країна розвивається стрімкими темпами.

Збереження Коста-Рики

Насамперед ми почали натхненно переконувати коства-риканців у тому, що слід створити таку систему парків і зберегти унікальні багатства нашої країни. Ми говорили людям, що маємо охороняти самобутність Коста-Рики, яка внаслідок тотального вирубування лісів і нищення дикої природи вже не буде Коста-Рикою. Створення парків і заповідників – ось що слід було робити заради майбуття, задля дітей, щоб вони знали, якою насправді є їхня вітчизна. Ця ідея без проблем поширилась по всій країні. Розвиток туризму як очікуваний результат успішного здійснення пропагованих заходів був лише вторинною причиною такої діяльності.

Історію Коста-Рики можна розділити на два етапи – до створення парків і після. Наша країна повністю змінилася за кілька років після запровадження паркової системи. Нині навряд чи знайдеться хоча б один коства-риканець, котрий нічого не чув би про збереження природного багатства своєї країни і не скористався б наслідками природоохоронних заходів. Із розбудовою парків і заповідників змінився курс нашої держави, розвинулася і її економіка. Ми одержали нову парадигму свого поступу, і наша країна стала зовсім інакшою, ніж була сорок років тому.

До 1970 року у нас не було жодної природоохоронної зони, відтак заповідні місця зазнавали значних збитків від гірничодобувної промисловості, полювання і лісозаготівлі, особливо в таких місцях, як півострів Оса, найчарівніше місце у всьому Всесвіті! Ця територія неймовірно красива і характеризується надзвичайним біологічним розмаїттям. Першими нашими зусиллями з порятунку Оси було привернення до проблем півострова уваги всього світу. Тож нині люди звідусіль приїждять сюди, щоб помилуватися ним, і його економіка вже пов'язана не з гірничодобувною промисловістю і лісозаготівлею, а з природними багатствами.

Внутрішні органи «скляної жаби», що водиться у Центральній Америці, добре видно через її прозору шкіру.

На нинішньому етапі розвитку нашої системи в Коста-Риці все ще існують проблеми. На території парків гостро стоїть проблема полювання, часом трапляються лісові пожежі. Але найбільша криза існує поза парками. Коли ведеться безконтрольне будівництво у сусідньому селищі, парки відчувають на собі негативні наслідки через брак дієвого нагляду й управління, належної координації дій між різними відомствами та громадськими організаціями. Скупчення будівель, забруднення води і відсутність каналізації поглиблює кризу. Все це відбувається поряд із деякими парками і є однією з наших найнагальніших проблем, на додаток до руйнівних наслідків зміни клімату.

Збереження планети

Раніше ми до кінця не усвідомлювали, у якій небезпечній ситуації перебуває Земля. Тепер це вже добре відомо всім. Колективна поведінка людства нині спричинила виникнення спільного джерела небезпеки для нашої планети: глобального потепління, деградації біосфери, зникнення різних видів флори та фауни, танення льодів на полюсах тощо.

Моя країна все більше потерпає від постійних повеней і тривалих посух. Зміни погоди призводять до утворення нових посушливих зон, відтак деякі види екосистеми долин мігрують у гори. Тукани нині живуть у місцях, де раніше їх ніколи не було; те саме відбувається і з мурахами. Ці зміни спотворюють тканину життя. Ми намагаємося захистити наше біологічне розмаїття у парках, і результати цієї праці позначаються на всій країні. В Коста-Риці ми доклали чимало зусиль для відокремлення заповідних територій, але вони все ще залишаються острівцями, оточеними масштабними екологічними проблемами.

Нині вже не можливо лишати поза увагою планетарні загро-

зи. Зволікати із протидією глобальному потеплінню означає визнати, що нам байдуже, яку планету і з якими життєвими умовами ми залишимо нашим дітям. Але як оптиміст я непохитно вірю, що коли ми – окремі люди, родини, спільноти й уряди – всі разом докладемо зусиль і здійснимо невідкладні заходи, планета відповідь взаємністю на нашу турботу і врешті-решт ми переможемо.

Окремі матеріали для цієї статті надав Фонд «O2 за тропічний ліс», який займається збереженням тропічної природи й охороняє 500 акрів (понад 200 гектарів) довкола Оси. ■

Думки, висловлені у цій статті, не обов'язково відображають погляди або політику уряду США.

Створення нетлінного

Кріс Бартер

Я – керівник команди шляховиків Національного парку «Акадія». Наша група вирушає у дорогу о шостій ранку і повертається о четвертій дня. Більшу частину часу ми витрачаємо на тесання, переміщення і мурування каменю, і все це – після доставки на власних плечах своїх речей і знаряддя праці у визначене місце. Це – тяжка фізична робота, яка потребує багатолітнього досвіду, але більшість із нас не проміняє її ні на що інше. Я почав працювати в цій команді під час літніх канікул, коли вчився у коледжі, і нині, через 19 років, все ще працюю тут і люблю цю роботу.

Звичайно, краса цього місця невимовна. В «Акадії» багато скель, що велично здіймаються з океану, тихих лісів, співучих і водоплавних птахів, боязких оленів... Маю глибоке задоволення і від самої роботи – відновлювання кам'яних сходів і стежин, споруджених вручну 80 або 100 років тому, із використанням тих методів, що і колись, і з тією самою метою, яка була у каменярів усіх часів від доби пірамід донині – створити щось нетлінне, що залишатиметься необхідним і після нас.

Особливе задоволення отримуваш, коли бачиш, як легко відвідувачі підіймаються сходами, які ми побудували, або прогулюються доріжками, вимощеними нами у болотистих місцях, і діляться враженнями про мальовничі красиви або показують одне одному щось у небі і при цьому зовсім не зважають на дорогу. В такі миті я розумію, що вони і не повинні перейматися тим, куди ступати, оскільки про це тут дбаємо ми – тепер, як і сто років до нас, із тим, щоб відвідувачі могли зосередитися на важливіших речах, таких, як скелясті гори, що здіймаються прямо з океану, тихі ліси, співучі й водоплавні птахи, полохливі олені...

Кріс Бартер – керівник команди шляховиків Національного парку «Акадія» в штаті Мен. Ця стаття вперше була опублікована в путівнику «Мережа парків США» у розділі, присвяченому Національному парку в Акадії. Докладнішу інформацію про відвідування парків можна знайти на сайті OhRanger.com.

Парки США: хронологія подій

NPS Photo

Президент Теодор Рузвельт, активний прихильник природи, сфотографований у Йеллоустонському національному парку в 1903 році. Він підписав Закон про старожитності в 1906 році, закликаючи до захисту історичних пам'яток і доісторичних культур.

1872

Конгрес США створив Йеллоустонський національний парк на території загальною площею 2 мільйони акрів (понад 800 000 гектарів) у штатах Вайомінг і Монтана «як громадський парк або місце відпочинку для широкої громадськості».

1890–1916

Ще тринадцять мальовничих парків законодавчо засновані Конгресом. Усі заповідні землі, в т.ч. національні парки «Маунт Рейнер» у Вашингтоні, «Йосеміт» у Каліфорнії і «Скелясті гори» у Колорадо, розташовані у західній частині Сполучених Штатів.

1906

Необхідність збереження доісторичних пам'яток індіанців визнано з прийняттям «Закону про старожитності» (Antiquities Act), який надавав американським президентам необмежені повноваження для присвоєння таким місцям статусу національних пам'яток. На 1909 рік Президент Теодор Рузвельт оголосив про створення 18 таких пам'яток.

1916

Конгрес прийняв законопроект про створення Служби національних парків (NPS) при Міністерстві внутрішніх справ США для управління 35 парками й пам'ятками під юрисдикцією цього агентства.

1926

Конгрес надав статус національних парків Шенандоа, Великим імлістим горам і Печері мамонта в регіоні Аппалачів. Заснування парків у східній частині Сполучених Штатів уможливило ширший доступ до них і збільшило підтримку паркової системи з боку Конгресу.

1930

Першим паркам надавали особливої уваги швидше через їхнє значення у національній історії, а не через їхню природну красу. Серед них – місце народження Джорджа Вашингтона у Вірджинії і пункт

NPS Photo

Гужові упряжки були єдиним транспортом, яким можна було доїхати по бездоріжжю до парків на початку 1900-х років, якими приблизно датується ця світлина з Йеллоустона.

Автомобільні перегони берегами озера Сильван в Йеллоустонському національному парку зображено на світлинці, яка датується часом, коли там було дозволено автомобільний рух. Засноване 1872 року як перший Національний парк, це визначне місце, розташоване здебільшого у Вайомінгу, є батьківщиною різних видів дикої природи й надзвичайної низки гейзерів і гарячих джерел.

NPS Historic Photograph Collection

капітуляції британців у полон американським військам у 1783 році, якою завершилась Американська революція.

1933

Управління національними парками і пам'ятками було об'єднано в межах Служби національних парків, що визначило підпорядкування пам'ятних місць, які до цього перебували під юрисдикцією Міністерства оборони і Служби лісового господарства.

Корпуси цивільної охорони природи (CCC – Civilian Conservation Corps) створено в рамках програми «Новий курс» – реакції Президента Франкліна Рузвельта на економічну депресію в країні. Протягом кількох років понад 120 000 працівників Корпусів цивільної охорони природи були залучені до розбудови національних парків, зокрема до прокладання шляхів, будівництва приміщень і туристичних об'єктів обслуговування.

1935

«Закон про історичні місця» (The Historic Sites Act) було прийнято з метою сформулювати «національну політику щодо збереження для громадського використання історичних місць, будівель і об'єктів національного значення на благо громадян Сполучених Штатів». Національній службі парків було надано широкі повноваження для впровадження цієї політики в життя.

1936

Прийняття «Закону про вивчення парків, бульварів і рекреацію» (The Park, Parkway, and Recreation Study Act) уповноважило Національну службу парків на широку співпрацю з іншим урядовими агенціями для створення автотрас та інших об'єктів паркового господарства на рівнях держави, штату і місцевих органів управління.

1941–1945

Друга світова війна спричинила різке скорочення фінансування паркової сфери, що призвело до значного зменшення кількості відвідувань парків.

1958–1962

Конгрес створив Комісію з перевірки рекреаційних ресурсів (Outdoor Recreation Resources Review Commission) для проведення чотирирічного дослідження кількох проблем: потреби американців у відпочинку на відкритому повітрі, наявності рекреаційних ресурсів держави для задоволення цих потреб і створення стратегічних програм і політичного курсу, необхідних для задоволення цих потреб у майбутньому.

1963

Дорадчий комітет на чолі з біологом Старкером Леопольдом рекомендує NPS проведення істотних змін в управлінні природними ресурсами й біотичними спільнотами.

1964

Прийнято «Закон про систему збереження національної дикої природи» (National Wilderness Preservation System Act), згідно з яким під охорону взято території, «де Землі і її формам життя загрожує діяльність людей, котрі тимчасово відвідують ці місця».

Президент Ліндон Джонсон у 1968 році підписав закон про створення Системи національних шляхів і Системи національних неосвоєних і мальовничих річок.

© AP Images/Чарльз Таснаді

1965

Прийнято «Закон про збереження земельного і водного фондів» (Land and Water Conservation Fund Act).

Відповідно до цього законодавства, доходи від вхідної плати, надлишків з продажу власності й інших джерел передаються на потреби парків на рівні держави і штатів.

1966

Згідно із «Законом про збереження історичних пам'яток національного значення» (National Historic Preservation Act), всі історичні парки було внесено в Національний реєстр історичних місць, а природоохоронним органам на рівні держави і штатів надано повноваження переглядати управління історичними місцями.

1968

Президент Ліндон Джонсон підписав «Закон про систему національних шляхів» (National Trails System Act) і «Закон про систему національних неосвоєних і мальовничих річок» (National Wild and Scenic Rivers System Act). Перший закон законодавчо зніщив створення рекреаційних маршрутних шляхів, доступних для урбаністичних зон і мальовничих шляхів у віддалених регіонах. Закон про річки започаткував курс національної політики, спрямований на збереження певних річок, що «мають особливе естетичне, рекреаційне, геологічне, рибне і природне, історичне, культурне або подібні значення».

1970

Конгрес ухвалив «Закон про загальні органи влади» (General Authorities Act), який класифікує політику NPS, спрямовану на запровадження різних підходів до управління природними, історичними і рекреаційними об'єктами.

1978

«Закон про національні парки і рекреацію» (National Parks and Recreation Act) увів 15 нових об'єктів до паркової системи, в тому числі національну рекреаційну зону в каліфорнійських «Горах Санта-Моніки», з її різноплановим ландшафтом від масивних гір до піщаних пляжів і скелястих берегів.

1980

Прийнято «Закон про збереження земель Аляски, які мають національне значення» (Alaska National Interest Lands Conservation Act), за яким на 50 відсотків розширено заповідну територію під юрисдикцією NPS, загальна площа якої становить 47 мільйонів акрів (майже 20 мільйонів гектарів).

1981

Прийнято «Програму відновлення й удосконалення парків» (Park Restoration and Improvement Program), за якою протягом понад п'яти років буде віднайдено фінанси у сумі більше як 1 мільярд доларів на стабілізацію і модернізацію чинних паркових ресурсів і засобів обслуговування інфраструктури парків.

2006

Президент Джордж Буш повідомив про «Ініціативу до ювілею національних парків» (National Park Centennial Initiative), яка створює відповідний фонд для урядових і добровільних внесків на розвиток парків у роки, що передують відзначенню століття від дати заснування системи.

2016

100-а річниця створення Служби національних парків.

Інформацію для цієї хронології подій взято з видання Національної служби парків 2005 року: «Національні парки: формування системи».

Особливі місця, що об'єднують американців

Інтерв'ю з Мері Бомар

© AP Images/National Park Service

Мері Бомар працює директором Служби національних парків з 2006 року. Вона очолює колектив із 20 000 службовців і 140 000 добровольців, які дбають майже про 400 паркових об'єктів.

Мері Бомар – 17-й директор Національної служби парків США, призначена на цю посаду в 2006 році після 16 років роботи у багатьох інших сферах паркової галузі.

В письмовому інтерв'ю виданню "eJournal USA" директор Бомар розповіла про свою любов до американських парків і про те, чого вона сподівається досягти на цій посаді у XXI столітті.

Запитання: В якому сенсі Служба національних парків символічна для всієї американської історії, заселення і розбудови держави?

Бомар: Служба національних парків усіляко символізує віхи американського поступу. Нашій системі підлягають зони, які зберігають американську історію й культурний досвід від перших постійних поселень у Джеймстауні, штат Вірджінія, до боротьби за незалежність США, від розширення нашої держави і війн до важкого становища корінних американців і меншин. Ми управляємо об'єктами, які висвітлюють різні аспекти розвитку нації, від героїчних до ганебних сторінок нашої історії.

Відвідувачі з різних куточків країни, а також з усього світу приїждять до місць, які відображають американський дух, і дізнаються там як про героїзм і жертовність, так і про сумні історії, які є частиною нашого ества.

Я завжди говорю, що «є особливі місця, які об'єднують нас усіх як американців, і національні парки якраз і є цими місцями».

Запитання: Яким чином ваше життя становить окремий розділ цієї історії?

Бомар: Мені приємно називати себе «американкою за вибором». Я склала присягу вірності Конституції Сполучених Штатів 28 жовтня 1977 року в місті Спокані, штат Вашингтон; це була дуже урочиста мить у моєму житті й житті всієї моєї родини.

Моя доля – типова американська історія, історія імміграції. Моя сім'я володіла великою компанією з виготовлення трикотажу в англійському місті Лестері. Мені пощастило мати чудових батьків, чотирьох братів і сестру. Моя любов до збереження природи зароджувалася ще в часи проживання у мальовничих селах Англії. Наша родина була віддана справі збереження історичної спадщини.

В дитинстві мені довелося жити деякий час у Сполучених Штатах. Я відвідала Великий Каньйон, Скам'янілий ліс, Золоті ворота, гору Рашмор і багато інших національних парків. Ті поїздки стали для мене такими уроками, яких не дала б жодна школа, зокрема в пізнаванні культур Америки в різних штатах.

© AP Images/Еліс Амєндрєлє

Освітлені стільці – це образне втілення жертв бомбування федеральної будівлі у 1995 році в місті Оклахома, штат Оклахома. Бомар була керівником цієї історичної пам'ятки на час її відкриття у 2000 році. Це місце – філія Служби національних парків, але його власником і керівником є Національний меморіальний фонд міста Оклахома.

Той прекрасний дитячий досвід прищепив мені палку любов до краєвидів, культури і народів Америки. Саме тому я насправді вважаю Національну службу парків найбільшим університетом світу!

Мене прийняли на роботу в Національну службу парків у 1990 році, тож я працювала у багатьох різних парках і регіонах, усе більше пізнаючи і розуміючи паркову систему в цілому, в усьому її розмаїтті. На посаду директора мене призначили в 2006 році, коли я займала посаду директора північно-східного регіону, куди входить і Зала Незалежності у Філадельфії, де «батьки-засновники» Америки присягли покласти свої «життя, добробут і священну честь» на вівтар свободи.

Але справа не в мені. Справа у постійному зростанні ролі національних парків Америки та збереженні природних і культурних ресурсів країни задля нащадків. Моє прагнення – з'єднати кожного американця з парками і забезпечити фінансову стабільність і захист ресурсів парків.

Будь-яке моє досягнення – це допомога понад 20 000 наших працівників, які невтомно працюють щодня, намагаючись достукатися до дитячих сердець, і несуть їм знання про природу, науку й історію.

Сподіваюся надати їм необхідні інструменти для того, щоб вони сумлінно виконували свою роботу і ставали рупором нації.

Запитання: Які, на вашу думку, найбільші проблеми постають перед Службою парків нині?

Бомар: Існує кілька завдань, які виникли перед Службою національних парків на початку XXI століття, серед яких:

- стимулювати підтримку американськими громадянами національних парків і оновлення почуття їхньої гордості за "найкращу ідею Америки всіх часів";
- поліпшувати можливості системи для задоволення потреб мінливого населення у XXI столітті, включно з вербуванням, утримуванням, навчанням і підготовкою нового покоління провідних фахівців нашої служби;
- впливати на широку громадськість і змінювати методи нашої діяльності, щоб вони відповідали сучасним технологіям і стрімко змінюваній демографії в країні. Вважаю це найактуальнішим.

Национальний парк «Гарперс Феррі»

Доглядач у Національному історичному парку «Гарперс Феррі» у Західній Вірджинії вітає шойно посвяченого у юні рейнджери. Цей хлопчак приєднується до Служби парків, щоб берегти і захищати історію міста XIX століття, яке відіграло ключову роль в Американській громадянській війні.

Наші керівники і працівники роблять усе можливе, щоб відвідування парків залишало гарне враження. Щоб іти в ногу з мінливими смаками, технологією і демографією у XXI столітті, ми розробили багатомовні виставки і тактильні виставки, так само, як і нові підходи до приваблювання потенційних відвідувачів. Ми намагаємося йти в ногу із сучасними технологіями, зокрема використовуємо Інтернет-інформацію, подкасти і екскурсійні тури за допомогою мобільного телефону.

Ми маємо зробити наші парки яскравішими і привабливішими шляхом поліпшення їхньої інфраструктури. Слід брати на роботу, навчати і розвивати нове покоління лідерів XXI століття.

Запитання: Парки часто згадують як одну з найулюбленіших національних установ, але, безумовно, іноді виникають суперечки з приводу того, як слід управляти визначним місцем або як організувати історичний наратив. Як ви даєте раду таким ситуаціям?

Бомар: Звичайно, існують моменти, коли виникають різкі розбіжності з громадською думкою і доводиться налагоджувати стосунки з сусідами парків, партнерами і туристичною інфраструктурою. Якщо прислухатися до людей, вчитися і вживати заходів для залучення громадськості й туристичних партнерів до паркової діяльності, то ці розбіжності можна подолати. Загалом нам вдається налагодити добрі стосунки з партнерськими спільнотами і подолати можливі непорозуміння. Зрештою, ми всі прагнемо одного і того самого.

Протягом 18 років роботи в Службі національних парків мені вдалося об'єднувати людей. У 2000 році я була керівником Національного меморіалу «Оклахома-сіті»,

на місці вибуху федеральної будівлі Мурра у 1995 році, де загинуло 168 осіб. Перед відкриттям пам'ятника місцева громада ставилася до нас досить неоднозначно, що зрозуміло після трагедії такого масштабу. Я працювала з членами родин загиблих, людьми, котрі вижили, рятувальниками, представниками місцевих органів влади, щоб упевнитися, що ми врахували думки і почуття всіх. Це важливо, навіть вирішально – почути думки всіх сторін, навіть тих, хто завжди і всім незадоволений.

Запитання: Завдання Служби парків – зберегти парки для майбутніх поколінь. Чи могли б ви розповісти про освітні програми для дітей і молоді, спрямовані на те, щоб вони, ставши дорослими, розуміли значення збереження природних, історичних і культурних місць?

Бомар: Освітні програми Національної служби парків розроблені для збагачення життя і покращення навчального процесу, культивування шанобливого ставлення людей до парків та інших особливих місць, а відтак, сприяння у збереженні спадщини Америки. Нашу програму «Парки як класні кімнати» було створено для заохочування освітніх заходів шляхом різних видів діяльності з тим, щоб люди більше дізнавалися про наукові, історичні й культурні процеси і наукові дослідження. Тоді вони б могли застосувати ці знання для ухвалення власних рішень і вироблення особистих духовних принципів щодо функціонування парків. Ми хочемо прищепити людям навички життєвої турботи про парки через програми, які залучають їх до різноманітної діяльності, на кшталт відвідування виставок, перегляду фільмів, участі в інтерпретаційних програмах тощо.

Наша прем'єрна «внутрішньопаркова» програма для дітей та їхніх родин – програма «Юних доглядачів», яка заохочує дітей «досліджувати, вивчати, захищати». Коли юні охоронці та їхні сім'ї приходять у парк, вони використовують інтерактивні буклети, розроблені спеціально для проведення польових досліджень. Буклети подають короткий огляд історії парку і вказують на ті частини парку, які пересічні відвідувачі можуть залишити поза увагою. Досліджуючи парк, вони більше дізнаються про національну історію, культурну спадщину і наш спільний світ природи. Існує і «захисний» момент такої діяльності. Юні охоронці, кількість яких щороку сягає 500 000 осіб, відкривають для себе речі, які вони можуть зробити в парку і вдома для того, щоб заповідні місця і в майбутньому радували відвідувачів.

Найменшим юним охоронцям по 7–12 років, і ми сподіваємося, що для них ця програма – приємний і новий вид зв'язку з улюбленими національними парками, місцями, які сформували національну історію, місцями природної краси і наукового пізнання. І, звичайно ж, ми намагаємося залучати до нашої діяльності дітей та їхні родини, заохочуючи їх турботливо ставитися до національних парків.

Коли парк – зовсім не парк

Парк, згідно із загальним англійським визначенням, – це лісиста місцевість з квітами та звивистими доріжками, куди люди приходять погуляти і відпочити. Але деякі місця у системі Служби національних парків зовсім не відповідають цій дефініції. Приміром, огляньте перелік із 391 «складників» системи NPS, і знайдете там поля бою, військові парки, історичні місця, меморіали, пам'ятники, річки, узбережжя і шляхи. І, звісно, парки.

Понад 130 років минуло з часів створення у 1872 році першого національного парку Сполучених Штатів. Фактично, той перший парк – «Йеллоустон» – сягнув поважного віку, коли в 1916 році було запроваджено Службу національних парків з метою нагляду за цими цінними місцями національного значення. Протягом десятиліть ідеї про місця, які потребують федерального захисту, змінювалися і розвивалися.

© AP Images/Метт Рурк

Зала Незалежності у Філадельфії, Пенсильванія, – будівля колоніальної доби, де Джордж Вашингтон у 1775 році був призначений верховним командувачем Континентальної армії і де в 1776 році було ухвалено «Декларацію про незалежність». Ця визначна споруда є центральним місцем парку, де збережено 20 кварталів, які представляють Філадельфію XVII століття, і понад десяток історичних будівель.

зачі території, на якій під час Другої світової війни були інтерновані американці японського походження. До цієї групи належить і Національний військовий парк «Геттисберг» (штат Пенсильванія) – місце важливої битви Громадянської війни США у 1863 році.

Як би вони офіційно не називалися: пам'ятками, парками, історичними місцями або якоюсь іншою назвою із 20 чинних категорій парків, ці місця, обрані поколіннями для особливого захисту і збереження, являють систему цінностей Сполучених Штатів та історію, яку ця країна прагне донести до майбутнього.

Національні парки мають розмаїті ресурси й охоплюють великі площі суходолу чи води, що допомагає забезпечити адекватний захист цього природного надбання. Національний парк «Великі імлісті гори» у південно-східній частині Сполучених Штатів і «Великий Каньйон» на Південному Заході – два найпопулярніші місця у цій категорії.

Національні пам'ятки зберігають щонайменше один ресурс національного значення. Арізонський каньйон де Челлі та руїни Каса Гранде є залишками поселень давніх народів. Вони мають статус національних пам'яток. Статуя Свободи в нью-йоркській гавані, подарована в 1876 році Сполученим Штатам французами на відзнаку століття від дня заснування Америки, також входить у реєстр національних пам'яток.

Національні історичні парки і об'єкти – це місця, де так чи інакше вирішувалась доля нації; це можуть бути і військові парки, й поля битв. Національний історичний парк «Незалежність» складається із будівель і об'єктів у Філадельфії, штат Пенсильванія, де бунтівні американські колоністи сформували план проголошення своєї незалежності від Британської корони. Національна історична пам'ятка «Манзанар» у східній Каліфорнії створена для охорони і популяризації території, на якій під час Другої світової війни були інтерновані американці японського походження. До цієї групи належить і Національний військовий парк «Геттисберг» (штат Пенсильванія) – місце важливої битви Громадянської війни США у 1863 році.

Національний військовий парк «Чікамауга і Чаттануга» на межі штатів Джорджія і Теннессі представляє поле однієї із найвирішальніших битв у Громадянській війні США в 1863 році. Він був заснований у 1890 році під юрисдикцією Міністерства оборони як перший військовий парк. Ця пам'ятка перейшла у підпорядкування до Служби національних парків у 1933 році і є одним із 24 бойовищ або військових парків цієї системи.

Турист на байдарці пливе плесом озера Суперіор поблизу національного узбережного заповідника «Гікчерд Рокс Лейкшор» у Мічигані. Скелі, піщані дюни, водоспади і води озера приваблюють відвідувачів цього парку, який простягся уздовж берегової лінії на 64 кілометри.

Національні меморіали – це насамперед місця вшанування пам'яті, тема яких не обов'язково безпосередньо пов'язана з їхнім географічним розташуванням. Меморіали у Вашингтоні, округ Колумбія, віддають данину Другій світовій війні, а також війнам у Кореї та В'єтнамі. Меморіальний статус часто надають і місцям, які вшановують колишніх президентів – чи то статуям лідерів минулого, чи їхнім резиденціям.

Національні паркові дороги, узбережжя морів і озер, річки, водні шляхи, мальовничі дороги і рекреаційні зони – це приклади іншої категорії заповідних місць, майже чотири сотні яких перебувають під юрисдикцією Служби національних парків.

Національний парк мистецьких перформансів «Вулфтреп» («Вовча пастка») – єдиний представник у своїй категорії заповідників. На сценах цього центру, розташованого в передмісті Вашингтона у Північній Вірджинії, щоліта відбувається майже 100 вистав різноманітних жанрів. Улітку 2008 року там, зокрема, проходили виступи Національного симфонічного оркестру, оперної компанії «Гільберт і Салліван», співачки у стилі «кантрі» Тріші Ервуд і джазового гітариста Джорджа Бенсона.

Паркові доглядачі та швейцарські провідники

Колекція історичних фотографій NPS

Діти дізнаються про життя у морі з вуст доглядача Національного парку «Акадія». 1961 рік.

В останні десятиліття Служба національних парків США надала вагому експертну допомогу багатьом державам у їхніх зусиллях, спрямованих на розвиток, розширення і поліпшення парків, а також діяльність із збереження цієї системи. Але це не була «гра в одні ворота» – американська паркова служба також скористалася результатами міжнародної співпраці. Приміром, десятиліття тому NPS скопіювала один з європейських зразків, який із часом став однією із чільних ознак американських парків.

Протягом перших кількох років після заснування Конгресом Паркової служби у 1916 році перший директор цієї установи, Стівен Матер, потребував

консультацій у створенні природних пішохідних маршрутів для відвідувачів і надання їм фахової інформації та пояснень про особливості парку. З цією метою він звернувся до Джорджа Готе – каліфорнійського філантропа і захисника природних ресурсів.

Готе і його дружина відвідали Європу, а таку подорож тоді могли собі дозволити лише окремі привілейовані американці. Там вони бачили групи школярів, яких їхні вчителі водили альпійськими доріжками, розповідаючи їм про квіти, рослини і ландшафти. З'ясувалось, що це були не просто навчальні екскурсії.

Швейцарці вважали, що такі уроки в горах допомагають різним етнічним групам, які співіснують у цій невеликій гірській країні, долати національні і мовні бар'єри і цінувати свій край. Коли під час таких екскурсій діти гуртом переймаються красою і дивами своєї землі, міркували швейцарці, у них може розвинутися і здорове почуття патріотизму й гордості, спільне для них, незважаючи на мовні й релігійні розбіжності в їхніх родинях.

Подружжя Готе вирішило, що Сполучені Штати з їхніми громадянами різного походження також могли б скористатися зі спільно пережитого почуття захвату красою природи, яке може прищепити парковий провідник. Вони найняли природознавців і ботаніків для проведення таких екскурсій на приватних курортах мальовничого озера Тахо в горах Сьєрра-Невади на межі штатів Каліфорнія і Невада.

До 1920 року подружжя Готе та їхні провідники набули такого досвіду й добилися такого успіху у своїй роботі, що одержали запрошення від директора Матера започаткувати подібну програму в національному Йосемітському парку.

В бюлетені Міністерства внутрішніх справ за 1960 рік наголошувалося на багаторічних досягненнях, започаткованих родиною Готе: «Подвижницькі зусилля, ентузіазм подружжя Готе і їхня щедра фінансова підтримка ідеї «природного провідника» на сьогодні втілились у діючу програму паркової служби, яку здійснюють екскурсоводи, природознавці, історики й археологи, котрі знайомлять відвідувачів з національними парками».

У XXI столітті традицію альпійських провідників продовжують близько 5000 провідників Національної служби парків, завдяки яким понад 275 мільйонів людей щороку можуть захоплюватися красою і неповторністю цих заповідників.

Поклик скель

Боб Спелгоф

Які яскраві асоціації може викликати романтична назва «Долина смерті»? Більшість відвідувачів сподівається побачити там піщані дюни, які мерехтять на сонці, ящірок, які повзають по землі і ховаються під скелями, кактуси, що очікують на мить свого цвітіння, розкидані по схилах пагорбів. Можливо, ви теж уявляєте собі саме такі картини. Для більшості відвідувачів сюрпризом є те, що парк під назвою «Долина смерті» може бути таким неймовірно красивим. Скелі – голі, смугасті й різнобарвні – самі просяться у фотооб'єктив. Віддалені гори і мерехтливі соляні озера кличуть до себе слідопитів. Одне слово, пустеля набагато перевершила всі мої очікування.

Ми з дружиною вперше відвідали ці місця п'ять років тому після роботи волонтерами в іншому парку пустелі. Як геолог я був надзвичайно вражений наявністю слідів досить недавніх геологічних процесів. Через рік ми стали волонтерами «Долини смерті», місця моїх мрій. Пізніше ми зайняли оплачувані посади і значно просунулися вперед. Пустеля все більше чарує нас ось уже чотири роки поспіль.

Моя велика любов до геології «Долини смерті» надихала мене на нові спостереження і дослідження. Я зрозумів, що «Долина смерті» та її геологія типові майже для всіх західних теренів Сполучених Штатів. Широкі долини з вкрапленням гірських пасем притаманні більшій території штатів Юта, Невада й Арізона. Тут чітко видно неправильні лінії горизонту, що трапляються і в південній Каліфорнії. Тутешня геологія містить елементи, що зустрічаються в усіх сусідніх штатах.

Незважаючи на те, що геологічний пейзаж «Долини смерті» типовий для більшої частини південного заходу Сполучених Штатів, її самотня краса і багатогранність продовжують захоплювати мене і, сподіваюся, вражатимуть її відвідувачів іще багато років.

Боб Спелгоф – доглядач-екскурсовод Національного парку «Долина смерті» у Каліфорнії. Ця стаття спочатку з'явилася у «Путівнику по Національному парку «Долина смерті» з серії «Путівники по американських парках». Детальнішу інформацію про відвідування парків можна знайти на сайті OhRanger.com.

Зміни клімату

Джеф Реннік

Чартерні автобусні сполучення у Національному парку «Сіон» у штаті Юта замінили здебільшого приватні транспортні засоби на паркових дорогах і таким чином запобігли викиду в атмосферу понад 14 000 тонн парникових газів. Автобуси також покращили ареал проживання диких тварин, зменшили шум і поліпшили безпеку парку.

Згідно з дослідженням «Американського геологічного огляду», льодовики, які дали назву Національному парку «Гласьєр» («Льодовик»), нині сягають однієї третини того розміру, якими вони були понад століття тому. Прісноводним преріям Еверглейдс загрожує потрапляння солоної води з сусідньої Флоридської затоки. Зміна клімату досить відчутна для Системи національних парків, тому починається боротьба за зменшення викидів вуглецю в атмосферу.

Джеф Реннік – викладач Школи природоохоронців "Conserve" у місті Норт-Вудз, штат Вісконсин. Повну версію цієї статті спочатку було опубліковано 2007 року в осінньому числі «Національних парків» – періодичного видання Асоціації збереження національних парків, яка є приватною некомерційною організацією із захисту і розвитку парків США.

Смог над Великими імлистими горами стає все гущішим, у низинах прерій зменшується ареал розмноження водоплавних птахів. Жоден закуток Національної системи парків не убезпечений від наслідків зміни клімату. «Це – найбільша проблема за всю історію людства, – вважає Марк Венцлер, директор проекту «Чисте повітря» Асоціації збереження національних парків, – яка загрожує змінити саму тканину тих місць, які ми називаємо національними парками». В результаті виникає, за висловом Венцлера, «реальне відчуття на гальності невідкладних дій».

Одним із результатів такого відчуття нагальності спільними зусиллями Агентства із охорони довкілля США та Служби національних парків було створення програми «Парки у партнерстві з кліматом» (CFP – Climate Friendly Parks). Започаткована 2003 року, CFP ставить перед собою три чільні завдання: підвищення кваліфікації працівників у питаннях

зміни клімату; надання допомоги паркам в оцінюванні, моніторингу і зменшенні наслідків кліматичних змін на їхніх теренах; донесення до відома відвідувачів інформації про те, як кліматичні зміни можуть позначитися на парках і яким чином громадськість може прилучитися до вирішення цих проблем. У рамках програми парки проводять семінари, складають плани дій і ведуть постійний моніторинг і оцінку роботи, спрямованої на досягнення своєї головної мети – створення своєрідного «партнерства» між парками і кліматом. На сьогодні 10 національних парків, у т. ч. «Делаверський Вотер-Геп», «Еверглейдс», «Гласер-Бей», «Йосеміт» і «Сіон», уже проводили практичні симпозиуми, а багато інших готуються до їх проведення. «Це нова перспектива для наших парків», – вважає Шон Нортон, один із координаторів програми. А коли його просять описати парк, який перебуває в ідеальному партнерстві з кліматом, він говорить із переконливістю провідця.

«Ідеальне партнерство парку з кліматом – це насамперед вуглецево нейтральне місце, без жодних викидів в атмосферу», – вважає Нортон. Входячи в парк, ви отримуєте, разом із картою маршрутів і вхідним квитком, брошуру про те, як себе поводити, щоб не шкодити довкіллю. Замість великого скупчення приватних автомобілів, які забруднюють повітря і борються за місце на стоянці, до ваших послуг чартерні автобуси, що працюють на альтернативному паливі і швидко, тихо й екологічно довезуть вас у будь-який куточок парку. Центр відвідувачів, який гармонійно вписується у довкілля завдяки його природній архітектурі й відповідному ландшафтному дизайну, зокрема «зеленому даху» з місцевих рослин, є екологічно чистим закладом, що використовує сонячну, вітрову або геотермічну енергію, технологію світлодіодів і природне освітлення. Їжа в закладах харчування органічна, приготована з вирощених тут продуктів. Мистецькі витвори, які можна придбати у сувенірних крамничках парків, вироблені з утилізованих матеріалів, таких як скло або алюміній. Вбиральні оснащені екологічними унітазами і кранами, що вимикаються автоматично для заощадження витрат води, а миють їх нетоксичними очищувальними речовинами. Транспортні засоби доглядачів, котрі патрулюють парк, не випускають в атмосферу ніяких шкідливих газів. Будинки, розташовані поодаль, оснащені фотогальванічними батареями для забезпечення власних енергетичних потреб. Пояснювальні написи на щитах і плакатах інформують про все це відвідувачів парку, підказуючи їм шляхи зменшення екологічно загрозованої діяльності як у парку, так і вдома.

Таке бачення не є лише футуристичними мріями. «Ми вже зовсім близько до тієї миті, коли більшість усього цього стане реальністю, – запевняє Нортон. – Ми можемо істотно скоротити споживання енергії. Ми можемо істотно зменшити викиди в атмосферу. Ми можемо істотно

знизити використання води, ширше застосовуючи сучасні технології, і якщо ми серйозно візьмемося за цю справу, то зможемо втілити цей проект майже у кожному парку протягом 10 років. Ми зробили тільки перші кроки, але більшість парків стрімко просуваються вперед у цьому напрямі щодня».

Один із таких парків – «Сіон» у Юті. В 2000 році перевозити відвідувачів по парку, замість 5000 приватних транспортних засобів, стали 30 автобусів на день, які працюють на пропані, і це протягом року запобігло викиду в небо над парком майже 14 000 тонн газів, що спричиняють парниковий ефект. Новий «зелений» центр туристичного обслуговування задовольняє енергію 30 відсотків своїх енергопотреб за рахунок сонячної енергії, і 80 відсотків потреб в освітленні за рахунок природного світла; влітку великі радіри з низькими енергозатратами постачають центр кондиціонованим повітрям, а в холодні дні тепло у приміщенні утримується за допомогою пасивної опалювальної сонячної системи зі стіною Тромба (стіною, яка звернена до сонця і зроблена з теплопоглинаючих матеріалів типу саману або каменю). Обрана за модель для національного парку, ця нова система скорочує витрати енергії майже на 75 відсотків і запобігає викидам в атмосферу понад 300 000 фунтів газів щороку.

Не таким помітним є збільшення використання екологічно чистих будівельних матеріалів і нетоксичних очищувальних засобів, а також різке розширення програми утилізації на території парку. «Ініціатива «Парки у партнерстві з кліматом» дозволила нам зосередити увагу на довкіллі і наслідках зміни клімату, визначити пріоритетні сфери для нашої системи екологічного управління, – вважає керівник парку «Сіон» Джек Вітворт. – Нині ми краще розуміємо, як зміни клімату впливають на природні і культурні ресурси парків, і це допомагає нам приймати правильні рішення».

Цілком очевидно, що вітер змін досягнув наших національних парків. Але достеменно не відомо, якими будуть ті зміни і як працівники парків, відвідувачі та й самі парки пристосуються до цієї нової дійсності. Але, як зазначає керівник парку «Острів апостола» Боб Круменакер, – «ми, працівники Національної служби парків, маємо справу з вічністю. Незалежно від того, які зміни клімату чекають на нас, наші парки все одно існуватимуть. Перед загрозою глобальних змін клімату наші парки можуть стати ще важливішими – як оази найдавніших, недоторканих та екологічно значущих місць, які залишилися на планеті». ■

Думки, висловлені у цій статті, не обов'язково відображають погляди або політику уряду США.

Боротьба з рослинами-загарбниками

Від витоків річок до великих лісів і широких долин з громадськими землями до звичайних присадибних ділянок вторгнення агресивних різновидів рослин стає важливою екологічною проблемою у Сполучених Штатах і багатьох інших частинах світу.

© AP Images/Роджер Алфорд

Члени команди контролювання екзотичних рослин Служби національних парків борються з агресивним видом лози кудзу в Камберлендській ущелині поблизу Міддлборо, штат Кентуккі.

Це починається з мимовільного імпорту або зумисного, але необдуманого ввезення виду рослин, що походять з цілком іншої екосистеми. Потрапивши у нове довкілля, без природного контролю його ретельно збалансованої екосистеми, екзотична рослина може пригнічувати місцеві різновиди, а часом встановлювати своє абсолютне домінування над ними. У деяких випадках подібне вторгнення може загрожувати виживанню представників місцевої флори, унікальних у певних умовах і середовищах проживання.

Сповнене благих намірів, таке завезення різних видів рослин на американський континент у перші роки європейського переселення, завдяки до виявлення біологічних і екологічних наслідків таких дій, було екологічно необґрунтованим. Всебічне розуміння проблеми агресивних різновидів у національних парках прийшло у 1960-х роках після публікації знаменитого Звіту Леопольда, названого на честь видатного біолога, котрий досліджував екологічне управління парками.

Нині Служба національних парків займається вирішенням проблеми агресивних різновидів у співпраці з Командами управління екзотичною рослинністю (EPMТs – Exotic Plant Management Teams), які були створені для дієвого реагування на вторгнення екзотичних рослин у парки. Ці 16 команд,

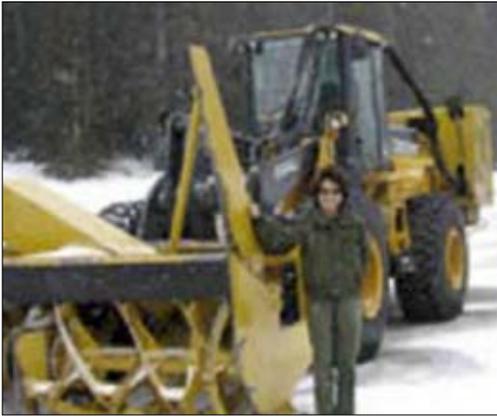
розміщені в різних зонах Сполучених Штатів, обслуговують регіональні паркові мережі. Вони відіграють усе помітнішу роль регіональних експертів з управління агресивними різновидами. Команди допомагають паркам і в плануванні управління рослинністю та екологічною сумісністю. За минулі п'ять років EPMТ провели роботу на території площею понад 35 000 акрів (близько 14 000 гектарів), працюючи у більше як 200 парках, і обробили понад 300 агресивних різновидів рослин. Контроль за агресивними рослинами здійснюють різноманітними методами, зокрема ручним, хімічним, біологічним і механічним викоріненням, – і все це з метою керування їх поширенням або зменшення щільності їх росту.

Добровольці – члени груп з охорони природи – присвятили цій роботі понад 25 000 годин свого часу. Крім цього, Студентська асоціація з охорони природи – загальнонаціональна молодіжна організація, чия робота спрямована на поліпшення громадських земель, стала важливим партнером у контролюванні агресивних різновидів.

Служба парків залучає і наймолодше покоління прихильників парків до цієї роботи. Кілька місяців тому директор Служби національних парків Мері Бомар відвідала разом із Першою леді США Лороєю Буш і групою школярів Національний парк «Еверглейдс» у Флориді. Учні допомагали виривати бразильський перець – екзотичний агресивний різновид, звичайний для південної Флориди. Школярі одержали звання почесних юних доглядачів і допомогли парковим співробітникам посадити 15 місцевих сортів дерев і кущів.

Найчарівніший офіс у світі

Сью О'Коннор

Моя мати завжди розповідала своїм друзям, що я працюю доглядачем у Національному парку «Скелясті гори». Насправді я – оператор устаткування дорожньої команди. Мені доводиться керувати всім великим устаткуванням, про яке діти мріють, граючись у пісочницях. Причому на дорогах, прокладених на висоті 8000 – 12 000 футів (2400 – 3700 метрів) над рівнем моря. Я сприймаю ці дороги як свої найдорогоцінніші коштовності. Вони красиві, пізнавальні, хвилюючі, вони захоплюють вашу увагу, вони перетинають Континентальний водорозділ, але вони можуть бути небезпечними і несприятливими для руху. Я часто говорю, що маю найкрасивіший офіс у світі. Зазвичай тут забагато шуму, але краєвиди завжди чудові і змінюються кожної пори року.

Ці дороги спланували і проклали люди, котрі багато років тому належно цінували своє довкілля. Тонка робота по каменю всюди – вгорі, внизу, довкола – пам'ятник цим людям.

Підтримувати доступний, прохідний і безпечний стан доріг – робота не проста і не для тих, у кого слабкі нерви. Матінка-природа дарувала нам за роки моєї роботи в парку чимало сюрпризів: повені, пожежі, урагани з блискавками, мікрорвибухи, снігові бурі, лавини, нестримні пориви вітру, дрейфи снігу завбільшки з Гібралтар – наче в пригодницьких фільмах.

Отже, я їду таким пригодницьким фільмом! Однак зачекай... нічого не бачу крізь вітрове скло. Чи ці двірники коли-небудь припинять мотатися? Переді мною розгортається вид з висоти пташиного польоту на Лісовий каньйон. Коли нарешті в мене перестануть труситися ноги?

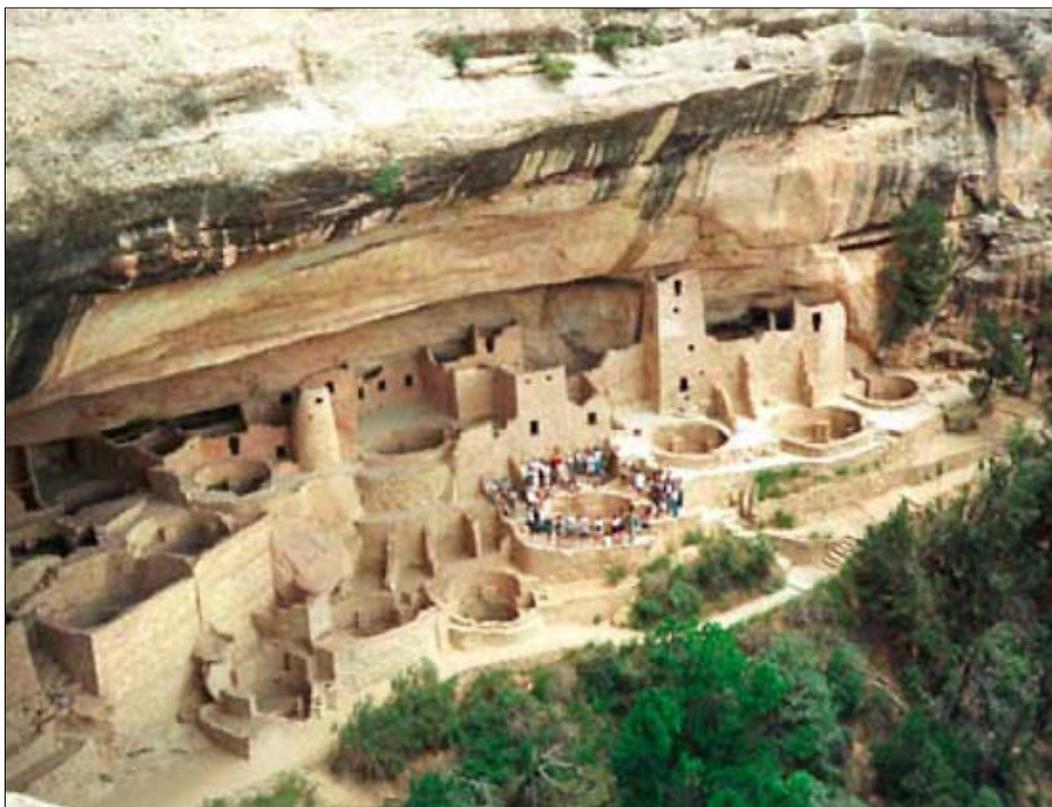
Добре, що для публіки дороги відкриті тільки тоді, коли вони безпечні. Я лише хотіла розповісти вам про те, що відбувається за кулісами. Звичайно, без команди професійних співробітників, особливо без механіків, не було б прокладено і розчищено жодної дороги. Захід усе ще дикий у тих місцях, де я працюю.

Сью О'Коннор – оператор устаткування в Національному парку «Скелясті Гори» у Колорадо. Ця стаття спочатку з'явилася у публіцистичній мережі американських парків по Національному парку штату Колорадо «Скелясті гори». Детальнішу інформацію про відвідування парків можна знайти на сайті OhRanger.com.

Охоронці минувшини

Чарлін Портер

© AP Images/Дуранго Гералд, Ненсі Річмонд

Відвідувачі Національного парку «Меса Верде» у Колорадо оглядають скельне житло давніх індіанців племен пуебло кінця XII-XIII століть. Чотири тисячі археологічних майданчиків парку свідчать про семивікову історію ремесел і промислів доісторичних народів Північної Америки. «Меса Верде» – одне із американських заповідних місць, внесене до реєстру світової спадщини.

Служба національних парків працює, щоб зберегти давні пам'ятки, знайомити з ними публіку й ділитися знанням у цій сфері з іншими країнами.

Чарлін Портер – відповідальний редактор цього випуску "eJournalUSA".

Національні парки Сполучених Штатів відзначаються своїми чудовими природними красвидами, але тисячі місць, пов'язаних з доісторичною культурою, також становлять частку системою, яка займає майже 34 мільйони гектарів, і нагадують про життя людей, які заселяли цю землю задовго до відкриття європейцями Нового світу і заснували тут державу.

Служба національних парків високо цінує давні артефакти й архітектуру, створену предками нинішніх племен індіанців, так само, як і створені природою широкі алеї, а також історичні місця, де «батьки-засновники» Америки розробили план перетворення колонії на державу.

© AP Images/Пол Коннорс

Руїни Каса Гранде в 1892 році стали першим у Сполучених Штатах археологічним заповідником. Споруджена близько 700 років тому індіанцями племені ходокам, ця пам'ятка є однією з найбільших доісторичних будівель в усій Північній Америці. Захисне накриття було встановлене над руїнами в 1930-х роках.

Конгрес США у 1906 році запровадив національну політику щодо збереження археологічних місць для майбутнього. Насправді, Закон про старожитності, як його називали, став провісником Закону 1916 року, що об'єднав управління парками, пам'ятками й іншими заповідними місцями під юрисдикцією Служби національних парків. Закон про старожитності утвердив ідею про те, що «такі археологічні ресурси й історичні місця слід охороняти, їх не повинні експлуатувати ні заради фінансового збагачення або особистої примхи, ні задля якогонебудь альтернативного будівництва», – пояснює Френсіс Макманамон, провідний археолог NPS.

Привід для ухвалення цього закону почав формуватися за десятиліття до цього, з переміщенням поселенців на південний захід США. Традиційні споруди індіанців у стилі пуебло, збудовані ними століттями раніше, прикрашали тамтешні краєвиди. Ці будівлі з глиняної сирцевої цегли одні розглядали як великі артефакти ранніх цивілізацій, а інші – як склади будівельних матеріалів, придатних до використання або продажу.

На початку ХХ століття усе ще жила пам'ять про індіанські війни між колоніальним або федеральним урядом і корінними жителями Північної Америки, а тому індіанці зазвичай зазнавали жорсткої дискримінації. Збіг цих фактів із прийняттям Закону про старожитності був «дивовижним», – заявив Макманамон в інтерв'ю виданню "eJournal USA".

«Тоді як вживалися заходи для збереження цих давніх пам'яток і руїн, нащадки людей, які їх створили, систематично позбавлялися залишків своєї культурної спадщини», – продовжував він. Урядова політика, спрямована на переміщення племінних груп з їхніх традиційних земель і замовчування індіанської спадщини в шкільних програмах, була звичайним явищем тієї доби.

Археологія у парках

Нині Служба національних парків створила реєстр із 70 000 археологічних місць, які підлягають її юрисдикції, а за оцінками Макманамона, існують ще десятки, навіть сотні, тисячі місць, які ще будуть виявлені у майбутньому. Охороняти пам'ятки, вік яких сягає сотень, а то й тисяч років, досить складно, але NPS має ще й забезпечити широкій публіці змогу для і відвідування і пізнання цих заповідних територій.

У випадку із скельними житлами і будівлями публо, за словами Макманамона, «деякі з кам'яних або глиняних стін слід укріпити так, щоб не пошкодити оригінальну кладку» в результаті впливу туристів. Для цього фахівці-реставратори розробляють будівельні розчини на земляній основі, подібні до матеріалів, що їх використовували перші будівничі, і спеціальну штукатурку для поверхні, щоб захистити рештки оригінальної саманної будови.

З цими проблемами стикаються архітектори-реставратори, котрі працюють над збереженням пам'ятників, будівель і статуй у багатьох місцях. Макманамон і його колеги-археологи зі Служби національних парків Террі Чайлдс і Барбара Літл дізналися багато нового про те, як вирішують такі проблеми зарубіжні фахівці, коли в 2007 році група директорів національних пам'яток Афганістану відвідала Сполучені Штати для знайомства з організацією управління археологічними й історичними парками і об'єктами NPS.

Подібно до багатьох пам'яток та цінних історичних об'єктів Сполучених Штатів, пам'ятки в Афганістані були виготовлені з пісковика, граніту або саману. За словами Макманамона, афганські охоронці пам'яток з великим інтересом обговорювали наукові методи вибору матеріалів, застосовуваних для укріплення пам'яток.

Провідний археолог Служби національних парків також сподівається, що обмін інформацією допоможе афганським фахівцям уникнути деяких помилок, допущених у Сполучених Штатах раніше. «Зараз ми видаємо невідповідний розчин, який було використано в ряді стабілізаційних проектів на початку ХХ століття. Ми замінюємо його на м'якші розчини, створені на земляній основі, які захищають необпалену цеглу і каміння оригінальної кладки, – говорить Макманамон. – У цій галузі, яка була так само цікавою і для колег з Афганістану, і для наших реставраторів, вони змогли багато чого навчитися одне в одного».

Громадська освіта

Афганці відвідали заповідні місця у Вашингтоні й провели вісім тижнів у підрозділах Служби національних парків на південному заході в рамках навчальної програми Центру культурної спадщини Держдепартаменту США. Навчальна програма 2007 року була одним із заходів сприяння захисту культурних надбань Афганістану. Її учасникам розповідали і про те, як проводиться громадська й інформаційна робота з місцевим населенням.

Маючи у своєму підпорядкуванні майже 40 тисяч парків, пам'яток і заповідних місць, розташованих у дуже різноманітних населених пунктах по всій території США, працівники NPS з роками переконалися, що налагодження тісного співробітництва між службовцями парків і місцевою владою є важливим компонентом управління об'єктами служби.

Освіта – ще один елемент цих відносин, тому адміністрація парків прагне залучати до своєї діяльності школярів та інших зацікавлених представників місцевого населення. Це було «майже одкровенням» для афганських гостей, – сказав Макманамон.

«Вони були просто приголомшені, коли під час їхнього візиту групи школярів приїжджали на ознайомчі екскурсії і лектор-доглядач водив їх внутрішніми двориками Тумакакорі [місце розташування іспанської місії в Арізоні, заснованої наприкінці ХVII століття]», – розповідав Макманамон. Один афганець сподівався ввести подібні освітні програми в долині Баміян. Хоча таліби зруйнували дві величезні статуї Будди там у 2001 році, ця долина залишається всесвітньо визнаною культурною пам'яткою, де все ще очевидні сліди того, що свого часу тут, по території північного Афганістану, проходив Шовковий шлях.

Історичні місця від Афганістану до Аризони є дієвим інструментом у пізнанні минулих культур кожним наступним поколінням, – вважає Макманамон. При безпосередньому спілкуванні з місцями проживання, будівлями і артефактами матеріальної культури предків молодь починає набагато глибше розуміти й цінувати минуле.

Загальнолюдська спадщина

На висоті понад 2000 метрів над рівнем моря Мачу Пічу в Перу був створений імперією інків у час її розквіту в XV столітті. Комітет зі світової спадщини включив це місце до свого переліку в 1983 році.

Що спільного між Залою Незалежності, будівлею XVIII століття у Філадельфії, штат Пенсильванія, з багатим морським життям Великого бар'єрного коралового рифу Австралії? Який зв'язок між засніженими вершинами і боліголовними лісами «Гласьєр Бей» Аляски і давніми храмами та духовною атмосферою камбоджійського комплексу Ангкор-Ват?

© AP Images/Марлін Мейдж

Усі вони визнані місцями світової спадщини, місцями особливого значення у загальнолюдській природній і культурній скарбниці. Перелік пам'яток світової спад-

щини, куди нині входить понад 875 місць, адмініструється згідно з Конвенцією про світову спадщину, охоронну угоду, визнану 185 країнами, що робить його найширше визнаним міжнародним інструментом збереження як природних заповідників, так і культурних пам'яток.

Сімнадцять із двадцяти американських пам'ятних місць, включених у перелік світової спадщини, входять до Системи національних парків, і відділ міжнародних відносин цієї системи є технічним радником уряду США з питань світової спадщини. Серед цих об'єктів у Сполучених Штатах – такі знакові місця, як Йеллоустонський національний парк, Національний парк Великого Каньйону, Статуя Свободи і менш відомі заповідники на зразок історичного заповідника «Кахокія Маунтс» у штаті Іллінойс – доісторичного міста американських індіанців – і «Таос Пуебло» в Нью-Мексико, все ще чинної племінної житлової структури, спорудженої індіанцями анасазі близько 1400 року.

Ідея Конвенції про світову спадщину виросла з пропозиції, висунутої адміністрацією Президента Річарда Ніксона 1971 року, в якій Президент подав її як глобальне вираження концепції парку, народженої в Сполучених Штатах. Ніксон виклав цю ідею у своїй заяві про екологічну політику: «Було б доречно, якби до 1972 року країни світу дійшли згоди щодо того, що існують певні зони такої унікальної за цінністю дикої природи, що їх слід було б розглядати як частину спадщини всього людства й надавати їм спеціальний статус через визнання їх часткою фонду світової спадщини».

Американська делегація представила концепцію цієї конвенції на конференції ООН з питань довкілля, що відбулася у Стокгольмі 1972 року. Конвенцію було прийнято пізніше того ж року Генеральною конференцією ЮНЕСКО.

© AP Images/Сюзанна Планкетт

Буддистські монахи в Ангкор-Ват, поблизу міста Сіам Ріп, Камбоджа. Ангкорський археологічний парк містить залишки різних столиць Кхмерської імперії з IX до XV століть. Комітет зі світової спадщини включив це місце до свого переліку в 1992 році.

Расселл Трейн, котрий був головою Ради з довкілля в адміністрації Ніксона, підготував американське подання у Стокгольмі і відіграв ключову роль у прийнятті Конвенції під егідою ЮНЕСКО. На святкуванні 30-ї річниці з дня ухвалення Конвенції Трейн сказав, що Конвенція про світову спадщину визнає «інтегральний взаємозв'язок між людством і довкіллям, так само як між природним довкіллям і середовищем, створеним людиною».

Різноманітні пам'ятні місця, визнані Конвенцією, вважаються спадщиною усього людства, залишаючись під контролем країни, що висунула їх на здобуття цього статусу. Країни, які беруть участь у Конвенції, зобов'язані безпосередньо опікуватися унікальними місцями, включеними до переліку світової спадщини, «тому що їх захист є обов'язком міжнародної спільноти як єдиного солідарного цілого».

© AP Images/Бреннан Глінчлі

С. 50 Статуя Будди (вставка) у долині Бамян в Афганістані була найбільшою у світі, допоки її не зруйнував Талібан у 2001 році. Зяючий отвір (на світліні зліва) у скелі залишається свідченням культури, яка створила цю статую.

Служба національних парків та інші американські агенції на кшталт Служби нагляду за рибним господарством і дикою природою і Лісної служби співпрацювали з різними державами-учасниками Конвенції у захисті сотень місць світової спадщини по всій планеті – від Галапагоських островів до Тадж-Махалу і вулканів Камчатського півострова Росії.

Портове місто Бордо у Франції було нещодавно включено до переліку пам'яток світової спадщини як історичне місто, яке сприяло культурному обмінові протягом 2000 років. Вулканічний острів Джеджу і тунелі лави в Південній Кореї були внесені до цього переліку в 2007 році. Це найунікальніша на Землі система тунелів з лави, і, як свідчать документи Конвенції про світову спадщину, її дослідження дозволило істотно поглибити наукове розуміння процесів вулканізму.

© AP Images/Боб Дорепті

Води Хавасу Крік падають з висоти 70 метрів у резервації племені хавасупай біля підніжжя Великого Каньйону.

На сходах, де стояв Мартін Лютер Кінг

Маріса Річардсон

Як член родини військового, я об'їхала весь світ. В середині 1980-х років ми жили три роки в передмісті Вашингтона, округ Колумбія. Досі пам'ятаю поїздки в столицю держави і відвідання Меморіалу Лінкольна. Через кілька десятиліть поруч із ним з'явилися Меморіал ветеранам війни в Кореї, Меморіал Франкліна Рузвельта і Меморіал Другої світової війни. Я, доглядач-екскурсовод, стою на сходах Меморіалу Лінкольна і спостерігаю за школярами, які слухають аудіозапис промови Мартіна Лютера Кінга «У мене є мрія...», яку він вигосив з цього самого місця понад 40 років тому. Я пишаюся тим фактом, що теж допомогла цим дітям скоротити прірву між минулим і сьогоденням.

Я і досі здивована, що це стало моєю професією, адже я вивчала англійську мову і комунікаційні засоби в Університеті Джорджа Мейсона з наміром працювати на телебаченні або на радіо. Але все змінилося після того, як я провела літо сезонним доглядачем парку тут, у Національних меморіальних парках і Національній алеї, що змінило мої плани назавжди. Мені подобається працювати на свіжому повітрі і спілкуватися з людьми з усієї країни і світу. Це вдячна робота – адже я допомагаю їм сформуванню інтелектуальний і емоційний зв'язок із цими місцями.

Одним із найприємніших моментів моєї роботи є те, що я можу слухати відвідувачів і чомусь навчатися від них. Біля Меморіалу Другої світової війни я дізналася з перших вуст чимало цікавого про ті події від ветеранів, і це збагатило моє розуміння Другої світової війни. Мені імпонує різнобічність професії доглядача парку. Сьогодні я працюю зі школярами, а завтра допомагаю планувати Фестиваль вишневого цвіту або готую стенд з інформацією про пам'ятник афро-американцям – учасникам Громадянської війни. Багато відвідувачів кажуть, що у мене найкраща робота на світі, – і я згодна з ними.

Маріса Річардсон – доглядач-екскурсовод парку Національних меморіальних парків і Національної алеї у Вашингтоні. Ця стаття спочатку з'явилася у «Путівнику по Національній алеї і Національних меморіальних парках Вашингтона» з серії «Путівники по американських парках». Детальнішу інформацію про відвідування парків можна знайти на сайті OhRanger.com.

Додаткові інформаційні ресурси

Книги, статті й веб-сайти, присвячені національним паркам США

Книги

Carr, Ethan. *Mission 66: Modernism and the National Park Dilemma* (Місія 66: модернізм і дилема національних парків). Amherst: University of Massachusetts Press (in association with Library of American Landscape History), 2007.

Cunningham, Clay. *Yellowstone to Denali: Bears, Bison, Poachers, Thieves, and Other Characters* (Від «Йеллоустону» до «Деналі». Ведмеді, бізон, браконьєри, злодії та інші персонажі). Denver, CO: Outskirts Press, 2005.

Davis, Timothy, Todd A. Croteau, and Christopher H. Marston, eds. *America's National Park Roads and Parkways: Drawings From the Historic American Engineering Record* (Дороги і бульвари національних парків Америки: малюнки зі Звіту з історії американської інженерії). Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2004. (Published in cooperation with the Center for American Places, Santa Fe, New Mexico, and Staunton, Virginia.)

Duncan, Dayton. *Horatio's Drive: America's First Road Trip* (Поїздка Горатіо. Подорож першою дорогою Америки). New York: Alfred A. Knopf, 2003. (Distributed by Random House.)

Harmon, David, Francis P. McManamon, and Dwight T. Pitcaithley, eds. *The Antiquities Act: A Century of American Archaeology, Historic Preservation, and Nature Conservation* (Закон про старожитності: століття американської археології, збереження пам'яток історії та охорони природи). Tucson: University of Arizona Press, 2006.

Kaufman, Polly W. *National Parks and the Woman's Voice: A History* (Національні парки та голос жінки. Історія). Albuquerque: University of New Mexico Press, 2006.

Rothman, Hal K., and Sara D. Ewert, eds. *Encyclopedia of American National Parks* (Енциклопедія американських національних парків). Armonk, NY: M.E. Sharpe, 2004.

Saferstein, Mark J., ed. *Oh, Ranger! True Stories From Our National Parks* (О, рейнджер! Правдиві історії з наших національних парків). New York, NY: American Park Network, 2007.

Shullery, Paul. *America's National Parks: The Spectacular Forces That Shaped Our Treasured Lands* (Національні парки Америки. Ефективні сили, що сформували наші безцінні землі). New York: D.K. Publishing, 2001.

Sellers, Richard W. *Preserving Nature in the National Parks: A History* (Охорона природи в національних парках). New Haven: Yale University Press, 1997.

Thompson, John M. *Our National Parks: Tours With Rangers* (Наші національні парки: екскурсія з доглядачами). Washington, DC: National Geographic, 2006.

U.S. National Park Service. *Honoring the Trust: Restoring Damaged Park Resources: The National Park Service Environmental Response, Damage Assessment, and Restoration Program Progress Report* (Вшанування довіри. Відновлення ушкоджених паркових ресурсів. Екологічна відповідь, оцінка збитків і Доповідь про досягнуті результати Програми відновлення Служби національних парків). Washington, DC: National Park Service, U.S. Department of the Interior, Natural Resource Program Center, Environmental Quality Division, 2005.

U.S. National Park Service. *The National Parks: Shaping the System* (Національні парки: формування системи). Washington, D.C.: U.S. Department of the Interior, 2005.

Webb, Melody. *A Woman in the Great Outdoors: Adventures in the National Park Service* (Жінка на свіжому повітрі. Пригоди в Службі національних парків). Albuquerque: University of New Mexico Press, 2003.

Статті

Dolesh, Richard J. "Tough Terrain" («Твердий ландшафт»). *Parks and Recreation*, vol. 39, no. 10 (October 2004): pp. 56-63.
<http://www.nrpa.org/content/default.aspx?documentId=1550>

Додаткові ресурси

"Places We Must Save: World Parks at Risk" («Місця, які ми повинні врятувати. Парки світу в небезпеці»). *National Geographic*, vol. 210, no. 4 (October 2006).
<http://ngm.nationalgeographic.com/ngm/0610/feature2/index.html>

Tourtellot, Jonathan B., Simon Williams, and Cassandra Cartwright. "Destination Scorecard: National Parks" («Картка призначення: національні парки»). *National Geographic Traveler*, vol. 22, no. 5 (July/August 2005): pp. 80-92.
<http://www.nationalgeographic.com/traveler/features/nprated0507/nprated.html#magazinetext>

Веб-сайти

American Park Network

Американська мережа парків
Всебічне джерело інформації про національні парки і громадські землі, в т. ч. довідники для відвідувачів по національних парках.
<http://americanparknetwork.com/info/about-us>

The Mountain Institute

Інститут гір
Міжнародна некомерційна організація, створена для збереження й популяризації культур, громад і довкілля в Андах, Аппалачах, Гімалаях та інших гірських пасмах світу.
<http://www.mountain.org>

National Parks Traveler

Мандрівка національними парками
Цей сайт присвячено Системі національних парків і Службі національних парків
<http://www.nationalparkstraveler.com>

UNESCO World Heritage Convention

Конвенція ЮНЕСКО про світову спадщину
Конвенція 1972 року про захист культурних і природних ресурсів світу
<http://whc.unesco.org>

U.S. National Park Service

Служба національних парків США
Бюро Міністерства внутрішніх справ по нагляду за національними парками, пам'ятками, місцями битв, військовими парками, історичними парками, історичними місцями, узбережжями озер і морів, рекреаційними зонами, мальовничими річками і шляхами, а також Білим домом.
<http://www.nps.gov>

Література для молоді

Bear, Tedrick D., and Trefoni M. Rizzi. *Teddy's Travels: America's National Parks* (Подорожі Тедді. Національні парки Америки). Altadena, CA: TdB Press, 2006.

Beckman, Wendy Hart. *National Parks in Crisis: Debating the Issues* (Криза національних парків. Дебати). Berkeley Heights, NJ: Enslow Publishers, 2004.

DeFries, Cheryl L. *Seven Natural Wonders of the United States and Canada* (Сім природних див Сполучених Штатів і Канади). Berkeley Heights, NJ: MyReportLinks.com Books, 2005.

Environmental Education Reading List

Рекомендована навчальна література на тему довкілля
<http://www.nps.gov/learn/eereadinglist.htm>

Oh! Ranger

О, Рейнджер
Веб-сайт для молодих відвідувачів, що висвітлює інформацію про парки й інші цікаві місця штатів і держави.
<http://www.ohranger.com>

Parks With Suggested Reading Lists

Рекомендована література на тему парків
<http://www.nps.gov/learn/suggestedreading.htm>

Petersen, David. *National Parks* (Національні парки). New York: Children's Press, 2001.

Teaching With Historic Places

Навчання за допомогою історичних місць
<http://www.nps.gov/history/NR/twhp/>

Державний департамент США не відповідає за зміст і доступність названих вище ресурсів інших відомств і організацій. Всі посилання на ресурси Інтернету наведено станом на липень 2008 року.

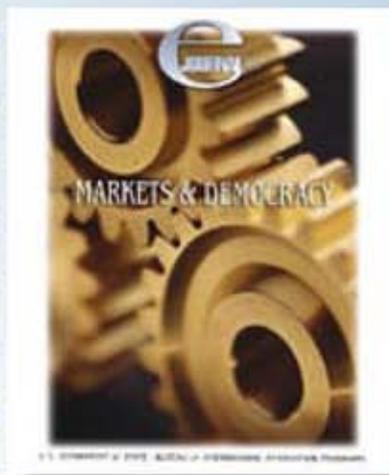
Нова адреса журналу "eJournalUSA"
<http://www.america.gov>

America.gov
Telling America's Story

New home of eJOURNALUSA

<http://www.america.gov>

A
MONTHLY
JOURNAL
OFFERED IN
MULTIPLE
LANGUAGES

